

Tulevaisuuden perusopetus – valtakunnalliset tavoitteet ja tuntijako

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:6

Tulevaisuuden perusopetus – valtakunnalliset tavoitteet ja tuntijako

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:6



Opetus- ja kulttuuriministeriö / Undervisnings- och kulturministeriet

Koulutuspolitiikan osasto / Utbildningspolitiska avdelningen

PL / PB 29

00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi/OPM/julkaisut>

ISBN 978-952-263-129-9 (PDF)

ISSN-L 1799-0327

ISSN 1799-0335 (PDF)

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä/

Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2012:6

Kuvailulehti

Julkaisija
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Julkaisun päivämäärä
24.2.2012

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Puheenjohtaja: Eeva-Riitta Pirhonen Sihteerit: Heli Jauhola ja Janne Öberg		Julkaisun laji Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä	
		Toimeksiantaja Opetus- ja kulttuuriministeriö	
		Toimielimen asettamispvm 22.8.2011	Dnro 63/040/2011
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Tulevaisuuden perusopetus – valtakunnalliset tavoitteet ja tuntijako (Den grundläggande utbildningens framtid – riksomfattande mål och timfördelning)			
Julkaisun osat Muistio			
Tiivistelmä Työryhmä on laatinut esitykset perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen yleisiksi valtakunnallisiksi tavoitteiksi ja perusopetuksen tuntijaoksi. Hallitusohjelman mukaisesti vahvistetaan taide- ja taitoaineiden opetusta, liikuntaa sekä yhteiskunnallista kasvatusta ja arvokasvatusta ja ympäristökasvatuksen asemaa sekä oppiaineiden välistä yhteistyötä ja monipuolistetaan kieliohjelmia. Äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärää ehdotetaan lisättäväksi, koska oppimistulokset ovat äidinkielen ja kirjallisuuden osalta sekä laskussa että eriytymässä. Matematiikan opetukseen varattu tuntimäärä säilytettäisiin nykyisellään. Taide- ja taitoaineiden tuntimääriä ja erityisesti kaikille yhteisen opetuksen määrää esitetään lisättäväksi viidellä vuosiviikkotunnilla. Esityksellä mahdollistetaan myös painotettu opetus taide- ja taitoaineissa ja aiempaa parempi kelpoisten opettajien saatavuus. Historian ja yhteiskuntaopin tuntimäärää ehdotetaan lisättäväksi yhdellä vuosiviikkotunnilla. Lisätunti kohdennetaan yhteiskuntaoppiin, jonka opetusta varhennetaan alkamaan perusopetuksen vuosiluokilta 5–6. Esityksellä vahvistettaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen ja osallistumisen oppimista ja opettamista sekä syvennettäisiin mm. taloustiedon opetusta. Ympäristöoppia ehdotetaan opetettavaksi perusopetuksen 1.–6. vuosiluokilla biologiasta, maantiedosta, fysiikasta, kemiasta ja terveystiedosta koostuvana kokonaisuutena, jonka opetukseen sisältyy kestävä kehityksen näkökulma. Perusopetuksen 7.–9. vuosiluokilla opetusta annettaisiin erillisinä oppiaineina kuten nykyisinkin. Aihekokonaisuuksien toteuttamiseen varattaisiin 7.–9. vuosiluokilla yksi vuosiviikkotunti. Esityksellä eheytetään opetusta ja lisätään oppiaineiden välistä yhteistyötä, jotta opetuksessa olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet vastata ajankohtaisiin koulutushaasteisiin kuten elämänhallinnan, tapakasvatuksen, demokratiakasvatuksen, yrittäjäyyskasvatuksen, kansainvälisyyden ja kestävä kehityksen haasteisiin. Samalla mahdollistetaan nykyistä paremmin esimerkiksi draaman menetelmien käyttö opetuksessa. Kieliohjelmia monipuolistetaan suuntaamalla A2-kielen ja B2-kielen opetuksen järjestämiseen kohdennettua valtion erityisavustusta. Kaikille yhteisenä opetettavan A1- ja B1-kielen opetukseen ei esitetä muutoksia. Esityksessä valinnaisuus lisääntyy ylimääräisiä kieliä opiskelevien osalta, koska ylimääräisenä opetuksena toteutettava muun kielen kuin suomen, ruotsin ja englannin opiskelu A2- ja B2- oppimäärän mukaan ei enää varaa suurinta osaa valinnaisten aineiden tunneista kuten nykyisin. Eri oppiaineiden nivelvaiheet esitetään yhdenmukaistettavaksi riittävän valtakunnallisen yhtenäisyyden takaamiseksi sekä opetuksen järjestämisen, opetussuunnitelmatyön ja oppilasarvioinnin selkeyttämiseksi. Oppiaineiden opetukseen käytetyn ajan tasaisempi jakautuminen perusopetuksen eri vuosiluokille tukee oppilaan ikä- ja kehitysvaiheen mukaista oppimista ja kasvua. Uudistus toteutettaisiin nykyisen vuosiviikkotuntimäärän puitteissa. Työryhmä ei esitä uusia oppiaineita perusopetukseen tai uusia tai laajenevia tehtäviä kunnille ja muille opetuksen järjestäjille.			
Avainsanat perusopetus, tuntijako, yleiset valtakunnalliset tavoitteet, oppiaineet, tasa-arvo, yhdenvertaisuus			
Sarjan nimi ja numero Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:6		ISSN-L 1799-0327 1799-0335 (PDF)	ISBN 978-952-263-129-9 (PDF)
Kokonaissivumäärä 59	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja -		Kustantaja Opetus- ja kulttuuriministeriö	

Presentationsblad

Utgivare
Undervisnings- och kulturministeriet

Utgivningsdatum
24.2.2012

Författare (uppgifter om organets namn, ordförande, sekreterare)		Typ av publikation Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar	
Ordförande: Eeva-Riitta Pirhonen		Uppdragsgivare Undervisnings- och kulturministeriet	
Sekreterar: Heli Jauhola och Janne Öberg		Datum för tillsättande av 22.8.2011	Dnro 63/040/2011
Publikation (även den finska titeln) Den grundläggande utbildningens framtid – riksomfattande mål och timfördelning (Tulevaisuuden perusopetus – valtakunnalliset tavoitteet ja tuntijako)			
Publikationens delar Promemoria			
<p>Sammandrag</p> <p>Arbetsgruppen har berett ett förslag på de allmänna nationella målen för den utbildning som avses i lagen om grundläggande utbildning. Arbetsgruppen har också enligt regeringsprogrammet berett förslag på timfördelningen inom den grundläggande utbildningen för att stärka undervisningen i konst- och färdighetsämnena, gymnastik samt samhällsfostran och etisk fostran, liksom miljöfostrans ställning och samarbetet mellan läroämnena samt för att göra språkprogrammen mångsidigare.</p> <p>Det föreslås att antalet timmar i modersmål och litteratur ökas, eftersom inlärningsresultaten vad gäller modersmål och litteratur både håller på att sjunka och differentieras. Det timantal som reserverats för undervisning i matematik bevaras på samma nivå som i nuläget.</p> <p>Det föreslås att timantalet för konst- och färdighetsämnena och särskilt då undervisning som är gemensam för alla ökas till fem årsveckotimmar. Förslaget gör det möjligt att ordna betonad undervisning i konst- och färdighetsämnena och ger en bättre tillgång än tidigare till behöriga lärare.</p> <p>Det föreslås att antalet årsveckotimmar för historia och samhällslära ökas med en årsveckotimme. Den nya årsveckotimmen skulle användas till samhällslära, samtidigt som studierna i samhällslära tidigareläggs så att de inleds i årskurs 5–6 i den grundläggande utbildningen. Med förslaget stärker man inläringen och undervisningen i samhällelig påverkan och samhälleligt deltagande samt fördjupar bland annat undervisningen i ekonomikunskap. Undervisning i miljökunskap föreslås på årskurserna 1–6 i den grundläggande utbildningen vara en integrerad ämnesgrupp sammansatt av biologi, geografi, fysik, kemi och hälsokunskap. Undervisningen omfattar dessutom principerna för en hållbar utveckling. På årskurserna 7–9 i den grundläggande utbildningen ges undervisningen på samma sätt som för närvarande som skilda läroämnena.</p> <p>Det skulle reserveras en årsveckotimme för genomförandet av ämneshelheterna i årskurserna 7–9. Med förslaget blir fostran mera enhetlig och samarbetet mellan olika ämnen ökar, så att man med undervisningen har bättre möjligheter än i nuläget att reagera på aktuella utmaningar för undervisningen, så som utmaningar inom livskompetens, umgängesfostran, demokratifostran, företagsfostran, internationalism och hållbar utveckling. Samtidigt blir det i större utsträckning än i nuläget möjligt att till exempel använda dramametoder i undervisningen. Språkprogrammen blir mera mångsidiga genom att styra det riktade statsunderstödet för ordnande av undervisning i A2-språket och B2-språket. Det föreslås inga förändringar i den undervisning av A1- och B1-språken som är gemensam för alla. Tack vare förslaget blir valmöjligheterna större, eftersom extraordinarie studier i ett annat A2- eller B2-språk än finska, svenska och engelska inte på samma sätt som för tillfället tar upp den största delen av timmarna för de valbara ämnena. Det föreslås att övergångsskeden för olika läroämnena förenhetligas för att garantera en tillräcklig nationell enhetlighet och för att göra ordnandet av undervisningen, arbetet med läroplanen och elevbedömningen klarare.</p> <p>En jämnare fördelning av den tid som används för undervisning i de olika läroämnena mellan de olika årskurserna i den grundläggande utbildningen stöder en inläring och fostran som följer elevens ålders- och utvecklingsfaser. Ändringarna genomförs inom ramarna för det nuvarande antalet årsveckotimmar. Arbetsgruppen föreslår inte att nya läroämnena ska inkluderas i den grundläggande utbildningen och inte heller att kommunerna eller andra aktörer som ordnar undervisningen får nya eller mera omfattande uppgifter.</p>			
Nyckelord grundläggande utbildning, timfördelning, riksomfattande mål för utbildningen, läroämne, jämlikhet, likvärdighet			
Seriens namn och nummer Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2012:6		ISSN-L 1799-0327 1799-0335 (Online)	ISBN 978-952-263-129-9 (PDF)
Sidoantal 59	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution -		Förlag Undervisnings- och kulturministeriet	

Description

Publisher
Ministry of Education and Culture, Finland

Date of publication
24.2.2012

Authors (If a committee: name of organ, chair, secretary) Chair: Eeva-Riitta Pirhonen Secretaries: Heli Jauhola and Janne Öberg		Type of publication Reports of the Ministry of Education and Culture, Finland	
		Contracted by Ministry of Education and Culture, Finland	
		Committee appointed on 22.8.2011	Dnro 63/040/2011
Name of publication Future Basic Education – National objectives and distribution of lesson hours (Tulevaisuuden perusopetus – valtakunnalliset tavoitteet ja tuntijako)			
Parts Report			
Abstract <p>Proposals have been prepared by a working group for the general national objectives of education referred to in the Basic Education Act and the distribution of lesson hours in basic education in line with the Government Programme to strengthen the teaching of arts, crafts and physical education, civic and citizenship education and the position of environmental education and collaboration between the subjects, and to diversify language programmes.</p> <p>An increase is proposed in the number of lessons dedicated to mother tongue and literature, as learning outcomes in this area are both deteriorating and diverging.</p> <p>The number of lessons reserved for mathematics would be kept at its current level.</p> <p>An increase of 5 weekly lessons per year is proposed in the number of lessons in arts, crafts and physical education and, in particular, the teaching of core subjects. This proposal also enables specialisation in the teaching of arts, crafts and physical education and promotes the availability of qualified teachers.</p> <p>It is proposed that the number of lessons in history and social studies be increased by one weekly lesson per year. This additional lesson would be allocated to social studies, the teaching of which would start earlier, or in year-classes 5–6 of basic education. The proposal would enhance the learning and teaching related to exerting social influence and participation and, for example, enable more in-depth teaching of business studies.</p> <p>It is proposed that environmental studies would be taught in year-classes 1–6 as an integrated subject comprising the areas of biology, geography, physics, chemistry and health education, including the viewpoint of sustainable development. In year-classes 7–9 of basic education, the teaching would be divided into separate subjects similarly to today.</p> <p>Cross-curricular themes would be implemented in year-classes 7–9, with a reservation of 1 weekly lesson per year. This proposal aims to improve the integrity of education and to increase cooperation between subjects to give better possibilities of responding to topical educational challenges, including those of life management, teaching of good manners, democracy education, entrepreneurial education, internationality and sustainable development in teaching and to provide better opportunities for using such methods as drama in teaching.</p> <p>The language programmes will be diversified by allocating special government grants to providing teaching in A2 and B2 languages. No change is proposed in A1 and B1 languages taught as core subjects. This proposal increases options for students choosing to study optional languages, as studies in other languages than Finnish, Swedish and English following the A2 and B2 syllabuses implemented as additional teaching will no longer take up the greater part of lessons for optional subjects as today. The proposal seeks to harmonise the transition points of various subjects to ensure adequate national consistency and to clarify the arrangement of teaching, curriculum work and student assessment.</p> <p>A more even division of time spent on teaching the subjects between the various year-classes of basic education will support learning and growth in line with the age and developmental stage of students. The reform would be implemented within the framework of the current number of weekly lessons per year. The working group does not propose the introduction of new subjects in basic education or imposing new or extended tasks on municipalities and other education providers.</p>			
Name and number of series Reports of the Ministry of Education and Culture, Finland 2012:6		ISSN-L 1799-0327 1799-0335 (Online)	ISBN 978-952-263-129-9 (PDF)
Number of pages 59	Language Finnish	Price	Degree of confidentiality public
Distributed by -		Published by Ministry of Education and Culture, Finland	

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 22.8.2011 työryhmän valmistelemaan ehdotukset perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden sekä perusopetukseen käytettävän ajan jakamisesta eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen sekä oppilaanohjaukseen uudistamiseksi. Työryhmän puheenjohtajaksi kutsuttiin johtaja Eeva-Riitta Pirhonen opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Työryhmän jäseninä ovat olleet seuraavat opetus- ja kulttuuriministeriön virkamiehet: opetusneuvos Jari Rajanen, opetusneuvos Aki Tornberg, opetusneuvos Merja Lehtonen, ylitarkastaja Tiina Kavilo, hallitussihteeri Janne Öberg ja ylitarkastaja Heli Jauhola.

Työryhmän sihteereinä ovat toimineet toimivat Heli Jauhola ja Janne Öberg.

Työryhmän tehtävänä oli

- 1 valmistella hallitusohjelman mukainen esitys valtioneuvoston asetukseksi perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen yleisiksi valtakunnallisiksi tavoitteiksi ja perusopetuksen tuntijaoksi siten, että valtioneuvosto voi päättää asiasta keväällä 2012 sekä
- 2 sisällyttää esitykseen arvio ehdotuksen taloudellisista ja muista vaikutuksista.

Työryhmän ehdotuksen tuli erityisesti vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta opetuksessa koko maan alueella.

Työryhmä kokoontui 17 kertaa. Työryhmä järjesti kuulemistilaisuuden 3.11.2011 Helsingissä. Siihen osallistui edunvalvonta- ja työmarkkinajärjestöjen edustajia, opetuksen järjestäjiä, alueellisia ja paikallisia sivistystoimen edustajia sekä opettajankoulutuslaitosten ja erilaisten järjestöjen edustajia. Työryhmä hyödynsi tuntijaon uudistamistyössä Perusopetus 2020 -työryhmän (OKM 2010:1) valmistelutyötä ja työryhmän muistiosta saatuja 228 lausuntoa ja muita kannanottoja. Lisäksi valmistelussa otettiin huomioon Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmasta 2011–2016 saatuja 167 lausuntoa. Työryhmä sai työnsä aikana lisäksi yhteensä 35 lausuntoa tai kannanottoa.

Työryhmä kuuli työnsä aikana myös 23 Opetushallituksen asiantuntijaa. Asiantuntijoita kuultiin erityisesti äidinkieleen ja kirjallisuuteen, matematiikkaan, ympäristöoppiin, biologiaan ja maantietoon, fysiikkaan ja kemiaan, terveystietoon, uskontoon ja elämäntietoon, historiaan ja yhteiskuntaoppiin, taide- ja taitoaineisiin, kotitalouteen, kieliohjelmiaan, valinnaisiin aineisiin ja aihekokonaisuuksiin sekä vieraskielisten oppilaiden opetukseen, aikuisten perusopetukseen ja opetussuunnitelmiin liittyvistä muutostarpeista.

Työryhmän esityksen tarkoituksena on perustuslain ja perusopetuslain mukaisesti edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä turvata riittävä yhdenvertaisuus opetuksessa koko maan alueella. Työryhmä katsoo, että tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että perusopetuksessa varmistetaan hyvät oppimisen edellytykset ja mahdollisuudet kaikille sekä tuetaan monipuolisin toimin eri syistä tukea tarvitsevia lapsia ja nuoria. Työryhmän esitys tukee hallituksen tavoitetta nostaa suomalaiset maailman osaavimmaksi kansaksi vuoteen 2020 mennessä ja tavoitetta, että Suomi sijoittuu OECD-maiden kärkijoukkoon keskeisissä osaamisvertailuissa sekä koulupudokkaiden vähydessä, ja tavoitetta pyrkiä estämään koulujen eriytymistä. Työryhmä katsoo, että opetussuunnitelman perusteet tulisi uudistaa vastaamaan oppimis- ja toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja tulevaisuuden tietoja ja taitoja.

Esityksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti vahvistaa taide- ja taitoaineiden ja liikunnan opetusta, yhteiskunnallisen kasvatuksen, arvokasvatuksen ja ympäristökasvatuksen asemaa sekä oppiaineiden välistä yhteistyötä. Esityksen avulla on mahdollista monipuolistaa merkittävästi Suomen kielivarantoa.

Ottaen huomioon hallitusohjelmaan kirjatut julkisen talouden vakauttamista ja kuntopolitiikkaa koskevat tavoitteet työryhmä ehdottaa, että uudistus toteutetaan nykyisen vuosiviikkotuntimäärän puitteissa. Työryhmä ei esitä uusia oppiaineita perusopetukseen tai uusia tai laajenevia tehtäviä opetuksen järjestäjille.

Työryhmän määräaika oli 29.2.2012. Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä luovuttaa ehdotuksensa opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Helsingissä 24.2.2012




Eeva-Riitta Pirhonen



Tiina Kavilo



Merja Lehtonen



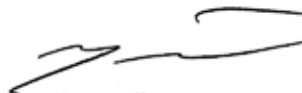
Jari Rajanen



Aki Tornberg



Heli Jauhola



Janne Öberg

Sisältö

	Johdanto	10
1	Nykytila ja nykytilan arvio	11
	1.1 Perusopetusta koskevat säädökset ja määräykset	11
	1.2 Opetuksen laajuus ja oppiaineet	12
	1.3 Perusopetuksen tavoitteet	13
	1.4 Perusopetuksen tuntijako ja erityiset säännökset	15
	Opetuksen eheyttäminen ja aihekokonaisuudet	16
	Äidinkieli ja kirjallisuus	18
	Kielten opetus	18
	Matematiikka	20
	Luonnontieteelliset oppiaineet	21
	Uskonto/elämänkatsomustieto	22
	Historia ja yhteiskuntaoppi	22
	Taide- ja taitoaineet	23
	Kotitalous	24
	Oppilaanohjaus	24
	Valinnaiset aineet	25
	Muille kuin oppivelvollisille annettavan perusopetuksen tuntijako	25
	Kieltenopetuksen tuntijaon erityissäännökset	26
	Erityisopetusta koskevat tuntijakosäännökset	27
	Erityisen koulutustehtävän saaneiden opetuksen järjestäjien tuntijako	27
2	Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	28
	Ehdotus perusopetuksen tuntijaoksi ja vertailu voimassa olevaan tuntijakoon	30
3	Asetusehdotukset ja niiden yksityiskohtaiset perustelut	31
	3.1 Ehdotus perusopetuksen tavoitteita ja tuntijakoa koskevaksi valtioneuvoston asetukseksi	31
	1 luku. Yleistä.	31
	2 luku. Opetuksen valtakunnalliset tavoitteet.	31
	3 luku. Perusopetuksen tuntijako.	35
	3.2 Ehdotus perusopetusasetuksen muuttamiseksi	44
4	Esityksen vaikutukset	46
	4.1 Taloudelliset vaikutukset	46
	4.2 Muut vaikutukset	49

5	Asian valmistelu	51
6	Voimaantulo ja siirtymäsäännökset	52
7	Asetusehdotukset	53
	<i>Asetusluonnos 1. Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta</i>	53
	<i>Asetusluonnos 2. Valtioneuvoston asetus perusopetusasetuksen 3 §:n muuttamisesta</i>	59

Johdanto

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman mukaan valmistellaan perusopetuksen tavoitteiden ja tuntijaon vuonna 2016 tapahtuva uudistaminen vahvistamaan taide- ja taitoaineiden opetusta, liikuntaa, yhteiskunnallista kasvatusta, arvokasvatusta, ympäristökasvatusta sekä oppiaineiden välistä yhteistyötä. Lisäksi monipuolistetaan kieliohjelmia.

Valtioneuvoston 15.12.2011 päättämässä Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2011–2016 linjataan, että perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet uudistetaan 31.12.2014 mennessä siten, että opetussuunnitelmat voidaan ottaa käyttöön kaikkien perusopetuksen vuosiluokkien osalta 1.8.2016 lukien. Tavoitteena on mitoittaa tuntikehys vastaamaan nuorten kasvatuksellisia tarpeita. Jotta aikataulu voi toteutua, perusopetuksen yleiset valtakunnalliset tavoitteet sekä perusopetuksen tuntijako tulisi hyväksyä vuoden 2012 aikana.

Perusopetuslain 14 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto päättää perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista sekä perusopetukseen käytettävän ajan jakamisesta eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen sekä oppilaanohjaukseen (tuntijako). Perusopetuslain 9 §:n mukaan perusopetuksen oppimäärä on laajuudeltaan yhdeksänvuotinen ja opetuksen laajuudesta säädetään tarkemmin asetuksella. Perusopetuslain 24 §:n mukaan oppilaalle annettavan perusopetuksen päivittäisestä ja viikoittaisesta määrästä säädetään asetuksella.

Tähän esitykseen sisältyy ehdotus valtioneuvoston asetukseksi perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta. Lisäksi tähän esitykseen sisältyy ehdotus perusopetusasetuksen (852/1998) vuosittaista ja viikoittaista tuntimäärää koskevan 3 §:n muuttamiseksi.

1 Nykytila ja nykytilan arvio

1.1 Perusopetusta koskevat säädökset ja määräykset

Suomen perustuslain (731/1999) 16 §:n mukaan jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Oppivelvollisuudesta säädetään lailla.

Perusopetuksesta säädetään perusopetuslaissa (628/1998) ja perusopetusasetuksessa (852/1998) sekä valtioneuvoston asetuksessa perusopetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta (1435/2001).

Perusopetuslain 3 §:n mukaan opetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita sen mukaan kuin perusopetuslaissa säädetään. Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa.

Perusopetuslain 14 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto päättää perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista sekä perusopetukseen käytettävän ajan jakamisesta eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen sekä oppilaanohjaukseen (tuntijako). Asetus on sitova määräys perusopetuksen sisällöstä, ja se määrittelee eri aineiden ja aineryhmien opetukseen käytettävän ajan ja tarkentaa perusopetuslaissa (11 §) säädettyjen oppiaineiden opetuksen laajuuden. Siinä voidaan myös koota oppiaineita oppiaineryhmiksi, joilla tarkoitetaan toisilleen läheisiä aineita, joiden ajankäyttöä, tavoitteita ja sisältöjä voidaan yhdistää. Valtioneuvoston harkintavalta on suhteellisen laaja tuntijaon yksityiskohtaisuuden suhteen.

Perusopetuslain 14 §:n 2 momentin mukaan Opetushallitus päättää perusopetuksen eri oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien, oppilaanohjauksen ja muun perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä sekä kodin ja koulun yhteistyön ja oppilashuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista (opetussuunnitelman perusteet). Opetussuunnitelman perusteiden tulee perustua valtioneuvoston hyväksymiin tavoitteisiin ja tuntijakoon ja opetuksen käytännön järjestämisen ja opetuksen sisällön kannalta opetussuunnitelmat ovat erittäin tärkeä normi.

Perusopetuslain 14 §:n 3 momentin mukaan opetusministeriö valmistelee 1 momentissa tarkoitetun tuntijakoa koskevan päätöksen esiopetusta koskevilta osiltaan yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Esiopetukselle ei ole kuitenkaan säädetty omaa tuntijakoa, vaan esiopetuksen keskeisistä sisältöalueista määrätään Opetushallituksen vahvistamissa opetussuunnitelman perusteissa, jotka on perusopetuslain 14 §:n 3 momentin mukaisesti laadittava yhteistyössä Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tehtäviä jatkavan Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa.

Opetuksen järjestäjän tulee perusopetuslain 15 §:n 1 momentin mukaan hyväksyä perusopetuslaissa tarkoitettua opetusta varten opetussuunnitelma. Opetussuunnitelma hyväksytään erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä ja saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten. Perusopetuslain 15 §:n 2 momentin mukaan opetussuunnitelma tulee, siltä osin kuin sen perusteista säädetään 14 §:n 3 momentissa, laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Opetuksen järjestäjän tulee määrätä myös kodin ja koulun yhteistyön sekä opetussuunnitelman perusteiden mukaisen oppilashuollon järjestämistavasta.

1.2 Opetuksen laajuus ja oppiaineet

Perusopetuslain 23 §:n mukaan lukuvuodessa on 190 päivää. Opetuksen vuosittaisesta ja viikoittaisesta määrästä säädetään perusopetusasetuksen 3 §:ssä. Tuntimäärät ilmoitetaan säännöksissä vähimmäistuntimäärinä.

Perusopetusta annetaan perusopetusasetuksen 3 §:n mukaan ensimmäisellä ja toisella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 19, kolmannella ja neljännellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 23, viidennellä ja kuudennella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 24 ja sen jälkeisillä luokilla keskimäärin vähintään 30 tuntia työviikossa.

Perusopetuksen aikana annettavan opetuksen vähimmäistuntimäärä on yhteensä vähintään 222 vuosiviikkotuntia. Yksi vuosiviikkotunti on 38 tuntia. Kunta tai muu opetuksen järjestäjä voi päättää, että perusopetusta tai edellä mainittua muuta perusopetuslaissa tarkoitettua opetusta järjestetään säännösten edellyttämää vähimmäismäärää enemmän.

Perusopetusasetuksen 4 §:ssä säädetään päivittäisen työajan enimmäiskestosta. Esiopetuksessa ja perusopetuksen kahdella ensimmäisellä vuosiluokalla oppilaan työpäivään saa kuulua enintään 5 oppituntia ja muina vuosina sekä lisäopetuksessa enintään 7 oppituntia. Jos opetuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää, voi oppilaan työpäivä vuosiluokilla 7–9 olla väliaikaisesti 1 momentissa säädettyä pidempi. Perusopetuslain 10 §:n 4 momentissa tarkoitettua vieraskielisessä opetuksessa ja ulkomailla järjestettävässä opetuksessa voidaan, sen mukaan kuin opetuksen järjestämisluvassa määrätään, poiketa siitä, mitä tässä pykälässä säädetään.

Perusopetuksessa opetettavista aineista säädetään perusopetuslain 11 §:ssä. Pykälän mukaan perusopetuksen oppimäärä sisältää kaikille yhteisinä aineina äidinkieltä ja kirjallisuutta, toista kotimaista kieltä, vieraita kieliä, ympäristöoppia, terveystietoa, uskontoa tai elämäntutkimustietoa, historiaa, yhteiskuntaoppia, matematiikkaa, fysiikkaa, kemiaa, biologiaa, maantietoa, liikuntaa, musiikkia, kuvataidetta, käsityötä ja kotitaloutta. Opetus voi perustua, sen mukaan kuin 14 §:n nojalla säädetään tai määrätään, erilaajuisiin oppimääriin. Perusopetuksen järjestäjä voi 7 tai 8 §:n nojalla määrätyn erityisen koulutustehtävän mukaisesti poiketa tämän momentin säännöksistä.

Oppilaalle voidaan antaa opetusta muissakin kuin perusopetuslain 11 §:n 1 momentissa mainituissa perusopetukseen soveltuissa aineissa sen mukaan kuin opetussuunnitelmassa määrätään. Näiden aineiden opiskelu voi olla oppilaalle osittain tai kokonaan vapaaehtoista tai valinnaista. Oppilaalle tulee antaa oppilaanohjausta. Esiopetuksesta, lisäopetuksesta ja perusopetukseen valmistavasta opetuksesta on sen estämättä, mitä 11 §:ssä säädetään, voimassa, mitä 14 §:n nojalla säädetään tai määrätään.

Kunta voi järjestää perusopetusta muille kuin oppivelvollisille. Muille kuin oppivelvollisille annettavasta perusopetuksesta on perusopetuslain 46 §:n mukaan soveltuvin osin voimassa, mitä 2 §:ssä, 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 9 §:n 1 momentissa, 10–15, 18–22 ja 29 §:ssä, 30 §:n 1 momentissa sekä 35, 37, 38 ja 40–44 §:ssä säädetään. Muille kuin oppi-

velvollisille annettavasta perusopetuksessa voidaan poiketa perusopetuslain oppiaineita koskevasta 11 §:stä ja uskonnon ja elämänkatsomustiedon opetusta koskevasta 13 §:stä sen mukaan kuin opetussuunnitelman perusteissa määrätään. Oppilaalle, joka on täyttänyt 18 vuotta, opetetaan hänen valintansa mukaisesti joko uskontoa tai elämänkatsomustietoa.

Kunta voi järjestää myös perusopetukseen valmistavaa opetusta, lisäopetusta ja kunnan päättämässä laajuudessa perusopetuksen vuosiluokkien 7–9 yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa, joille ei ole erikseen säädetty tuntijakoa, vaan niiden tarkemmasta sisällöstä määrätään Opetushallituksen vahvistamissa opetussuunnitelman perusteissa. Joustavan perusopetuksen toiminnan järjestämisestä säädetään tarkemmin perusopetusasetuksessa (852/1998).

Perusopetuslain 12 §:n mukaan äidinkielenä opetetaan oppilaan opetuskielen mukaisesti suomen, ruotsin tai saamen kieltä. Äidinkielenä voidaan huoltajan valinnan mukaan opettaa myös romanikieltä, viittomakieltä tai muuta oppilaan äidinkieltä. Tällöin mainittua äidinkieltä opetetaan valtioneuvoston asetuksen (1435/2001) 8 §:n määrittelemällä tuntimäärällä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineena.

Perusopetusasetuksen 1 §:n mukaan perusopetus järjestetään luokanopettajien antamana opetuksena, eri oppiaineiden opettajien antamana aineenopetuksena, oppilaanohjaajien antamana oppilaanohjauksena sekä erityisopettajien antamana erityisopetuksena. Vuosiluokilla 1–6 opetus on pääosin luokanopetusta ja vuosiluokilla 7–9 pääosin aineenopetusta, ellei opetussuunnitelmassa toisin määrätä.

Perusopetuslain 17 §:n mukaan erityistä tukea saavan oppilaan opetuksessa voidaan poiketa perusopetuslain 11 §:stä sen mukaan kuin 14 §:n nojalla säädetään tai määrätään.

Perusopetuslain 18 §:n mukaan oppilaan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin perusopetuslaissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos oppilaalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot, jos perusopetuksen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen osin kohtuutonta tai jos se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.

Mahdollisuuksia joustaviin opetusjärjestelyihin tarjoaa myös perusopetusasetuksen 11 §:n 3 momentti, jonka mukaan opetussuunnitelmassa voidaan määrätä, että eri oppiaineiden opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti.

1.3 Perusopetuksen tavoitteet

Valtioneuvoston asetuksen (1435/2001) luvussa 2 säädetään opetuksen valtakunnallisista tavoitteista. Asetuksen 2 §:ssä säädetään kasvusta ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua tasapainoisiksi, terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi ja kriittisesti ympäristöään arvioiviksi yhteiskunnan jäseniksi. Lähtökohtina ovat elämän, luonnon ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä oman ja toisten oppimisen ja työn arvostaminen. Tavoitteena on fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden ja hyvinvoinnin vaaliminen sekä oppilaiden kasvu hyviin tapoihin. Oppilaita kasvatetaan vastuullisuuteen ja yhteistyöhön sekä toimintaan, joka pyrkii ihmisryhmien, kansojen ja kulttuurien väliseen suvaitsevaisuuteen ja luottamukseen. Opetuksella tuetaan myös aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi kasvamista ja annetaan valmiuksia toimia demokraattisessa ja tasa-arvoisessa yhteiskunnassa sekä edistää kestävästä kehitystä.

Mainitun asetuksen 3 §:ssä säädetään tarpeellisista tiedoista ja taidoista. Pykälän mukaan opetuksen tulee antaa oppilaille perusta laajaan yleissivistykseen sekä aineksia

ja virikkeitä maailmankuvan avartumiseen ja syvenemiseen. Tämä edellyttää ihmisten tunteiden ja tarpeiden, uskontojen ja elämänkatsomusten, historian, kulttuurin ja kirjallisuuden, luonnon ja terveyden sekä talouden ja teknologian tuntemusta. Opetuksen on tarjottava esteettisiä kokemuksia ja elämyksiä kulttuurien eri aloilta sekä mahdollisuuksia kehittää käden taitoja ja luovuutta sekä liikunnan taitoja.

Opetuksessa tuetaan oppilaiden ajattelun ja viestinnän taitojen kehittymistä. Tavoitteena on äidinkielen monipuolinen hallinta sekä valmiudet vuorovaikutukseen myös toisella kotimaisella kielellä ja muilla kielillä. Tavoitteena on, että oppilaat oppivat matemaattisen ajattelun ja matematiikan soveltamisen perusteita sekä hallitsevat tieto- ja viestintätekniikkaa. Muulla kuin äidinkielellä annettavassa opetuksessa oppilaille annetaan lisäksi opetuksessa käytettävään kieleen ja siihen liittyvään kulttuuriin perustuvia erityisiä tietoja, taitoja ja valmiuksia.

Opetuksen järjestämisluvan mukaan erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatuspilliseen järjestelmään perustuvassa opetuksessa oppilaille annetaan myös opetuksen perustana olevaan maailmankatsomukseen tai kasvatuspilliseen järjestelmään perustuvia tietoja, taitoja ja valmiuksia. Erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatuspilliseen järjestelmään perustuvassa opetuksessa noudatetaan Opetushallituksen 16.1.2004 päättämiä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita (määräys 01/11/2004) sekä niitä täydentävää erityisen koulutustehtävän mukaista ja erityiseen pedagogiseen järjestelmään tai periaatteeseen perustuvaa opetusta koskevaa määräystä (määräys 4/011/2009).

Voimassa olevien opetussuunnitelman perusteiden mukaan erityisen tehtävän mukainen maailmankatsomus voi ilmetä koulun arvoissa, kasvatustavoitteissa, toiminta-ajatuksessa ja toimintakulttuurissa. Saman määräyksen mukaan erityinen kasvatuspillinen tehtävä voi vastaavasti ilmetä koulun arvoissa, kasvatustavoitteissa, toiminta-ajatuksessa ja toimintakulttuurissa. Lisäksi se voi ilmetä pedagogisina ratkaisuin, jotka konkretisoivat oppimiskäsitystä opetusjärjestelyjen ja -menetelmien sekä työtapojen ja oppimisympäristöjen avulla. Toiminta, kasvatusta ja opetus eivät voi kuitenkaan olla ristiriidassa perusopetukselle asetettujen yleisten kasvatustavoitteiden ja opetukselle asetettujen tavoitteiden kanssa. Ne eivät voi myöskään olla lähtökohdiltaan sellaisia, että ne edellyttävät oppilaan henkilökohdista sitoumusta tai pyrkivät vaikuttamaan siten, että hän sitoutuu kyseiseen maailmankatsomukseen tai sitä edustavan yhteisön jäsenyyteen tai kasvatuspillisen järjestelmän taustalla olevaan arvo- ja kasvatustavalliseen näkemykseen tai sitä edustavan yhteisön jäsenyyteen. Katsomuksellinen aines ei myöskään saa vaarantaa oppilaan mahdollisuuksia saavuttaa oppivelvollisuuteen kuuluvien oppimäärien mukaiset tiedot ja taidot ja hakeutua jatko-opintoihin.

Nykyinen asetuksen muotoilu erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatuspilliseen järjestelmään perustuvan opetuksen tavoitteista on osoittautunut tulkinnanvaraiseksi. Opetuksen lähtökohtana on perusopetuslain 3 §, jonka mukaan opetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin kyseisessä laissa säädetään. Perustuslakivaliokunta on uskonnon opetusta koskevassa mietinnössään (PeVM 10/2002 vp) todennut, ettei lainsäädäntö aseta estettä sille, että maailmankatsomuksellisissa kouluissa eri aineiden opetukseen kuuluu koulujen ominaisuutensa mukaisesti läpäisyperiaatteella katsomuksellista ainesta. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatuspilliseen järjestelmään perustuvan opetuksen järjestäjät ovat saattaneet tulkita säädöstä siten, että se antaisi valtuudet muokata ja jopa muuttaa perusopetuksen yhteisten valtakunnallisten oppiaineiden tiedollisia tavoitteita ja tietosisältöjä. Katsomuksellinen aines ei kuitenkaan saisi poisulkea mitään lain, asetuksen ja opetussuunnitelman perusteiden edellyttämiä tavoitteita tai sisältöjä, vaan maailmankatsomuksellisen sisällön tulisi kulkea opetuksessa rinnalla.

Asetuksen 4 §:ssä säädetään koulutuksellisen tasa-arvon edistämisestä ja elinikäisestä oppimisesta. Säännöksen mukaan opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Opetuksessa otetaan erityisesti huomioon tyttöjen ja poikien erilaiset tarpeet sekä kasvun ja kehityksen erot. Oppilashuollon tulee edistää oppilaan terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia ja siten turvata hyvän kasvun ja oppimisen edellytykset.

Oppimisympäristön tulee antaa oppilaalle mahdollisuuksia kasvuun ja oppimiseen yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Erityistä huomiota kiinnitetään oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen ja voittamiseen sekä syrjäytymisen ehkäisemiseen ja sosiaalisten taitojen oppimiseen.

Oppilaat elävät globaalistuvassa, monikulttuurisessa ja myös sosiaalisilta rakenteiltaan entistä monimuotoisemmassa maailmassa, jossa teknologia on läsnä lähes kaikessa tekemisessä. Tämän vuoksi opetuksessa on aikaisempaa enemmän tarpeen pohtia myös erilaisten vuorovaikutteisten, tieto- ja viestintäteknologisten ja digitaalisten oppimisympäristöjen hyödyntämistä oppimisen edistäjänä ja opetuksen pedagogisena ratkaisuna. Tämä mahdollistaa nykyistä paremmin myös koulun ulkopuolella tapahtuvan oppimisen ottamisen mukaan koulun opetustyön resurssiksi.

Tuntijakoasetuksen 5 §:ssä säädetään muille kuin oppivelvollisuuttaan suorittaville oppilaille annettavan opetuksen erityisistä tavoitteista.

Pykälässä säädetään esiopetuksen erityiseksi tavoitteeksi yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa edistää lapsen kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla. Pykälässä säädetään lisäopetuksen erityiseksi tavoitteeksi kehittää nuoren valmiuksia uravalintaan, parantaa edellytyksiä jatko-opintoihin sekä edistää elämänhallintataitoja.

Aikuisille annettavan perusopetuksen erityisenä tavoitteena on oppilaan elämäkokemus, olosuhteet ja ikä huomioon ottaen tarjota mahdollisuus saavuttaa perusopetuksen tiedot ja taidot sekä jatko-opintovalmiudet. Aikuisten perusopetuksessa olevien joukko on ollut ja on edelleen muutoksessa. Opiskelijajoukossa näkyy kieli-, kulttuuri- ja uskontotaustojen moninaisuus ja oppimisedellytysten suuri vaihtelevuus. Aikuisten perusopetuksessa olevista opiskelijoista 70 % on vieraskielisiä. Vieraskieliset jakautuvat kymmeniin kieliryhmiin, joista suurimpana ovat somalinkieliset. Iältään valtaosa on nuoria aikuisia, joiden keski-ikä on 26 vuotta. Ruotsin kielen opiskelusta vapautettuja on 57 %. Joukossa on myös koulupudokkaita, rangaistuslaitoksissa olevia, luku-, kirjoitus- ja laskutaidoiltaan heikkoja aikuisia sekä henkilöitä, joilla on vakavia oppimis- ja opiskeluvaikeuksia tai terveysongelmia.

Asetuksen 5 §:ssä säädetään maahanmuuttajille järjestettävän perusopetuksen valmistavan opetuksen tavoitteeksi antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen ja ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esipetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten. Valmistavan opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta. Valmistavaa opetusta varten ei ole omaa valtakunnallista tuntijakoa, sillä oppilaiden tarpeet vaihtelevat suuresti iän, kielitaidon ja koulutustaustan mukaan. Perusopetukseen valmistavan opetuksen perusteet on uudistettu 2009, ja niiden mukaiseen opetukseen on siirrytty 1.1.2010.

1.4 Perusopetuksen tuntijako ja erityiset säännökset

Valtioneuvoston asetuksessa (1435/2001) säädetään perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista sekä perusopetukseen käytettävän ajan jakamisesta eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen sekä oppilaanohjaukseen. Tuntijaolla varmistee-

taan riittävää valtakunnallista yhdenvertaisuutta perusopetuksen järjestämisessä. Tuntijaosta säädetään asetuksen 6 §:ssä.

Asetuksen mukainen tuntijako on laadittu yhtenäistä yhdeksänvuotista perusopetusta varten. Tuntijako määrittelee sekä kunkin oppiaineen vähimmäistuntimäärän että oppiaineiden yhteenlasketun vähimmäistuntimäärän. Oppiaineiden vähimmäistuntimäärät perusopetuksen aikana on voimassa olevan tuntijakoasetuksen 6 §:ssä jaettu oppiaineiden luonteeseen ja tuntien kokonaismäärään nähden soveltuvalla tavalla osiin tietyissä nivelkohdissa. Nivelkohdat vaihtelevat oppiaineittain. Nivelkohdat ja niiden väliselle osiolle määrätty tuntimäärät ovat velvoittavina noudatettavia. Siten opetuksen järjestäjä ei voi omalla päätöksellään siirtää tunteja yli nivelkohtien. Nivelkohtien tarkoituksena on ollut varmistaa riittävä valtakunnallinen yhtenäisyys perusopetuksen järjestämisessä ja lisäksi hahmottaa kunkin oppiaineen keskeinen tehtävä oppilaan kehityksen ja perusopetuksen kokonaisuuden eri vaiheissa.

Nivelkohtien tehtävänä on ollut tukea valtakunnallista ja paikallista opetussuunnitelmatyötä jäsentämällä opetusta. Vuoden 2004 opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineille on kullekin oppiaineelle määritelty nivelkohtien jakamille osille erikseen tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Tuntijako määrittelee kullekin oppiaineen osiolle aikaresurssin, ja opetussuunnitelman perusteissa määritetään oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Opetushallitus on laatinut kunkin oppiaineen nivelkohtiin ja perusopetuksen päättövaiheeseen kuvauksen oppilaan hyvästä osaamisesta. Hyvällä osaamisella tarkoitetaan numeroarviointia käytettäessä arvosanan 8 mukaisia tietoja ja taitoja. Kuvauksilla on pyritty jännevittämään perusopetusta ja yhtenäistämään oppilaan arviointia.

Koulutuksen arviointineuvoston toteuttaman esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmajärjestelmän toimivuuden arvioinnissa (2010) selvitettiin vuoden 2001 tuntijaon toteutumista. Tulosten mukaan tuntijakoa noudatetaan järjestäjien päätöksissä valtioneuvoston päätöksen sallimissa rajoissa hyvin ja vähimmäistuntien noudattamisessa erittäin hyvin. Suurin osa vähimmäistuntimäärää tarjoavista opetuksen järjestäjistä oli pieniä. Muut opetuksen järjestäjät tarjoavat 1 vuosiviikkotunnin ja vuosiluokilla 1 ja 2 melko moni 2 vuosiviikkotuntia enemmän kuin mitä valtakunnallinen vähimmäistuntimäärä edellyttää.

Kansainväliset tarkastelut osoittavat, että Suomessa on erityisesti alimmilla luokilla tunteja vähemmän kuin muissa Euroopan maissa. Koulutuksen arviointineuvoston arvioinnissa esitettiin lisää vuosiviikkotunteja vuosiluokille 1–2 ja 5–6. Tämä parantaisi koulutuksellista tasa-arvoa sekä valtakunnallista yhdenvertaisuutta. Vähimmäistuntimäärän lisääminen vuosiluokalla 6 kaventaisi myös 6. ja 7. vuosiluokan välistä 6 vuosiviikkotunnin eroa.

Nykyisin oppiaineiden nivelkohdat vaihtelevat oppiaineittain. Koulutuksen arviointineuvoston arvioinnin mukaan perusopetuksen tuntijako ei toimi kaikilta osin tyydyttävästi. Arvioinnin mukaan nivelkohdat ja tuntivälykset eivät toimi kaikilta osin tarkoituksenmukaisesti. Arviointiraportin mukaan tuntijakoa tulisi selkeyttää ja sen tulkinnallisuutta vähentää.

Koulutuksen arviointineuvoston arvioinnissa esitettiin nivelkohtien määrän ja sijoittamisen uudelleen arviointia sekä nivelkohtien yhdenmukaistamista. Opetus- ja kulttuuriministeriöön tulleissa lausunnoissa ja ministeriön järjestämässä perusopetuksen valtakunnallisia tavoitteita ja tuntijakoa koskevassa kuulemistilaisuudessa 3.11.2011 nivelkohtien yhdenmukaistaminen sai hyvin laajaa kannatusta.

Opetuksen eheyttäminen ja aihekokonaisuudet

Valtioneuvoston asetuksessa opetustuntien määrä on määritelty pääsääntöisesti oppiaineittain. Yksittäisten oppiaineiden lisäksi on määritelty myös useista oppiaineista integroituja

kokonaisuuksia. Selkein oppiaineryhmä on ympäristö- ja luonnontieto vuosiluokilla 1–4. Ympäristö- ja luonnontieto -aineryhmä muodostuu seuraavista oppiaineista: ympäristöoppi, biologia ja maantieto, fysiikka ja kemia sekä terveystieto.

Toinen oppiaineryhmä, jota valtioneuvoston asetuksessa tarkastellaan kokonaisuutena, on taide- ja taitoaineiden ryhmä. Voimassa olevassa tuntijaossa taide- ja taitoaineisiin luetetaan musiikki, kuvataide, käsityö ja liikunta.

Oppiaineitten välistä integraatiota voidaan vielä lisätä opetuksen järjestäjän päätöksellä. Vuoden 2004 valtakunnallisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan opetus voi olla ainejakoista tai cheytettyä. Oppiainejakoon perustuva tuntijako ei siis välttämättä edellytä opetuksen järjestämistä erillisinä oppiaineina.

Perusopetuslain 14 §:n mukaan Opetushallitus päättää perusopetuksen aihekokonaisuuksien tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä. Perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteissa aihekokonaisuudet on määritelty sellaisiksi kasvatus- ja opetustyön keskeisiksi painoalueiksi, joiden tavoitteet ja sisällöt sisältyvät useisiin oppiaineisiin. Ne ovat kasvatusta ja opetusta cheyttäviä teemoja. Niiden kautta vastataan myös ajan koulutushaasteisiin. Aihekokonaisuudet on tullut ottaa huomioon useiden oppiaineiden opetuksessa kuhunkin oppiaineeseen luontuvalla tavalla.

Vuoden 2004 opetussuunnitelman perusteissa aihekokonaisuuksia on seitsemän: ihmisenä kasvaminen; kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys; viestintä ja mediataito; osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys; turvallisuus ja liikenne; vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta; sekä ihminen ja teknologia.

Paikallisia opetussuunnitelmia laadittaessa aihekokonaisuudet on tullut sisällyttää yhteisiin ja valinnaisiin oppiaineisiin sekä koulun yhteisiin tapahtumiin, ja niiden tulee näkyä koulun toimintakulttuurissa.

Perusopetuksen tavoitteena on edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja kehittää itseään koko elämänsä ajan. Viime vuosina yksilöllisyyden korostamisen rinnalle on noussut entistä vahvemmin yhteisöllisyyden merkitystä korostava näkökulma. Lähtökohtana on toisaalta pohdinta yhteisöllisten arvojen rapautumisesta ja yhteisöllisyyden kaipuusta ja toisaalta huoli lasten ja nuorten hyvinvoinnista sekä koulussa viihtymisestä.

Teknologialla on tulevaisuudessa nykyistä vahvempi merkitys yhteiskunnassa. Tämän johdosta olennaista on myös kouluoppimisessa kiinnittää asiaan enenevässä määrin huomiota. Aihekokonaisuuksilla voitaisiin läpileikkaavasti ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen suhdetta teknologioihin ja teknologioiden merkitystä arkielämässä ja yhteiskunnassa, hyödyntämään teknologioita omassa oppimisessa ja toiminnassa sekä soveltamaan teknologioita luovasti ja innovatiivisesti.

Aihekokonaisuuksien kansallisesta seuranta-arvioinnista saatujen ennakkotietojen mukaan aihekokonaisuudet näkyvät heikosti nykyisessä tuntijaossa, koulujen opetuksessa sekä toimintakulttuurissa. Aihekokonaisuuksien vaikutus koulun toimintaan on ollut vähäistä. Aihekokonaisuuksien katsotaan kuitenkin lisäävän oppimisen mielekkyyttä, motivaatiota ja sitoutumista sekä vahvistavan ilmiöiden kokonaisvaltaista opettamista. Opettajista noin 75 % katsoo, että aihekokonaisuuksia ei pidä poistaa opetuksesta. Seuranta-arvioinnissa tarpeellisimmaksi aihekokonaisuudeksi nousi ihmisenä kasvaminen, johon kuuluu mm. eettisyys, oppimaan oppiminen ja toimiminen ryhmän ja yhteisön jäsenenä. Erittäin tarpeelliseksi koettiin myös vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta.

Eheyttävän opetuksen ja aihekokonaisuuksien vahvistaminen sai hyvin laajaa kannatusta tuntijakoa koskevassa opetus- ja kulttuuriministeriön kuulemistilaisuudessa 3.11.2011, mutta aihekokonaisuuksien lukumäärää pidettiin tarpeettoman suurena.

Äidinkieli ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen opetuksen vähimmäistuntimäärä on voimassa olevan tuntijaon mukaan 42 vuosiviikkotuntia, joista vuosiluokilla 1–2 on opetettava yhteensä vähintään 14 vuosiviikkotuntia, vuosiluokilla 3–5 yhteensä vähintään 14 vuosiviikkotuntia ja vuosiluokilla 6–9 yhteensä vähintään 14 vuosiviikkotuntia.

Oppilaan oppimiselle ja kasvulle perustaa rakentavan äidinkielen ja kirjallisuuden mahdollisuudet ovat moninaiset. Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine on kielitieteen, kirjallisuustieteen ja viestintätieteen tieteenalojen pedagoginen yhdistelmä. Oppiaineen puitteissa voidaan luontevasti vahvistaa oppilaiden monipuolisen luku- ja kirjoitustaidon kehittymistä sekä viestintä- ja mediataitoja.

Kansalliset ja kansainväliset arviointitulokset osoittavat oppimistulosten olevan äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen osalta laskussa. Arviointitutkimukset ovat osoittaneet suuria eroja tyttöjen ja poikien oppimistulosten välillä sekä selkeitä koulujen välisiä eroja.

Opetushallituksen perusopetuksen päättövaiheessa toteutetut oppimistulosten seuranta-arvioinnit (1999, 2001, 2003, 2005, 2011) ovat osoittaneet lukutaidon tason olevan suhteellisen hyvä. Puutteita on oppilaiden kirjallisten ja suullisten viestintätaitojen sekä kielen ja kirjallisuuden peruskäsitteiden hallinnassa. Opetushallituksen uusimman arviointitutkimuksen (2011) mukaan osaamisen yleistaso oli tytöillä keskimäärin tyydyttävä (67 % enimmäispisteistä) ja pojilla kohtalainen (54 %).

Opetushallituksen seuranta-arviointien tulokset osoittivat tyttöjen ja poikien kirjoitustaitojen suurien erojen säilyneen ennallaan. Tulosten mukaan poikien kirjoitustaidot jäivät kolmasosalla heikoiksi. Tulokset osoittavat myös koulujen välillä olevan suuria eroja erityisesti oppilaiden kirjoitustaidoissa.

Vuoden 2009 kansainvälisen Pisa-arvioinnin tulokset osoittivat suomalaisnuorten lukutaidon olevan suhteessa muihin maihin korkeatasoista. Tytöt lukivat kaikissa maissa poikia paremmin. Suomessa ero tyttöjen ja poikien välillä oli erinomaisten lukijoiden osalta selkeä. Tytöistä 21 % ja pojista 9 % ylsi vähintään erinomaiseen lukutaitoon. Suomalaistytöistä heikkoja lukijoita oli 3 %. Vastaava luku poikien osalta oli 13 %. Tämä ero tyttöjen ja poikien välillä oli suurin vuoden 2009 Pisa-arviointiin osallistuneiden maiden joukossa.

Kielten opetus

Perusopetuslain 11 §:n mukaan jokaisen on opiskeltava oman äidinkiellensä lisäksi toista kotimaista kieltä ja vähintään yhtä vierasta kieltä. Voimassa olevan tuntijakoasetuksen 6 §:n mukaan oppivelvollisille annettavassa perusopetuksessa oppilaan tulee opiskella vähintään yhtä kieltä A-kielen oppimäärän mukaisesti ja vähintään yhtä kieltä B-kielen oppimäärän mukaisesti. A-kieli on perusopetuksen vuosiluokalla 1–6 aloitettava kieli ja B-kieli on perusopetuksen vuosiluokalla 7–9 aloitettava kieli. Mainitun säännöksen mukaan oppilaalle tulee varata mahdollisuus opiskella valinnaisena aineena yhtä tai useampaa vierasta kieltä.

Opetushallituksen tilannekatsauksen (Muistiot 2011:3) mukaan valinnaisten kielten opiskelu on vähentynyt niin vuosiluokilla 1–6 kuin vuosiluokilla 7–9. Valtaosa peruskoulun päättäneistä on opiskellut oman äidinkiellensä lisäksi kahta muuta kieltä, jotka suurimmalla osalla ovat englanti ja ruotsi. Kolmea muuta kieltä on opiskellut vajaa viidennes oppilaista.

A1-kieli

A-kieli alkaa yleisimmin 3. vuosiluokalta, mutta jos opetussuunnitelmassa niin määrätään, sen voi aloittaa jo 1. vuosiluokalta. Noin 8 % 1. vuosiluokan oppilaista opiskelee A1-kieltä ja 2. vuosiluokan oppilaista noin 14 %. Ennen 3. vuosiluokkaa aloittavien määrä ei ole viime vuosina kasvanut. Ennen 3. vuosiluokkaa alkava A1-kielen opetus keskittyy suuriin kaupunkeihin, kielikouluihin ja kielikylpyopetukseen. Vain harvat suomenkieliset kunnat tarjoavat muita A1-kieliä kuin englantia. Muiden A1-kielten opetus keskittyy pääsääntöisesti suurten kaupunkien muutamiin suuriin kouluun ja kielikouluihin. Voimassa olevassa perusopetuksen tuntijaossa A1-kieltä tulee opettaa yhteensä vähintään 16 vuosiviikkotuntia.

Ruotsinkielisissä kouluissa yleisin A1-kieli on suomi, ja se alkaa useimmiten 3. vuosiluokalla. Osa oppilaista opiskelee 3. vuosiluokalta alkavana kielenä äidinkielenomaista suomea A1-kielen tuntimäärän.

Englantia opiskelee A1-kielenä noin 90 % peruskoululaisista (Koulutuksen määrälliset indikaattorit 2010). Muita kieliä opiskelleiden osuudet jäävät 5 prosenttiin tai sen alle. Vuoden 2010 tilastojen mukaan suomea opiskeli noin 5 %, saksaa 1,3 %, ruotsia 0,9 %, ranskaa 0,8 % ja venäjää 0,2 % perusopetuksen kolmannen vuosiluokan oppilaista.

Opetuksen järjestäjistä useampaa kuin yhtä A1-kieltä perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 tarjosi vuonna 2009 yhteensä 51 opetuksen järjestäjää.

Vapaaehtoinen A2-kieli

Vapaaehtoisen A-kielen tuntijaon nivelkohta on sama kuin yhteisen A-kielen nivelkohta eli vuosiluokkien 6 ja 7 välissä. Vapaaehtoinen A-kielen (A2) opetus voidaan voimassa olevan tuntijaon perusteella aloittaa 3. vuosiluokalta, jollei opetussuunnitelmassa määrätä aikaisempaa aloitusajankohtaa. Käytännössä opetus alkaa yleisimmin 4. tai 5. vuosiluokalta. Mikäli jompikumpi A-kielistä on toinen kotimainen kieli, ei oppilaan tarvitse opiskella A-kielten lisäksi kaikille yhteistä B-kieltä. A2-kieltä voidaan opiskella vuosiluokilla 7–9 kielestä riippuen joko valinnaisena aineena tai B-kielen sijasta opetettavana yhteisenä aineena.

Ruotsinkielisissä kouluissa vapaaehtoinen A2-kieli on pääsääntöisesti englanti.

A2-kielen (oppilaalle vapaaehtoinen kieli) tarjonta on supistunut. Perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 A2-kieltä ei tarjonnut lainkaan 224 opetuksen järjestäjää ja perusopetuksen 7–9 vuosiluokilla 220 opetuksen järjestäjää. Vuoden 2010 tietojen mukaan oppilaalle vapaaehtoista A2-kieltä opiskelee vuosiluokilla 1–6 noin 42 200 oppilasta ja vuosiluokilla 7–9 noin 41 150 oppilasta. Suosituimmat A2-kielet ovat englanti, ruotsi, saksa ja ranska.

Englantia A2-kielenä opiskelevat oppilaat ovat niitä, jotka opiskelevat A1-kielenä jotakin muuta kieltä. Koulut, joissa opiskellaan A1-kielinä muitakin kieliä kuin englantia, ohjaavat nämä oppilaat valitsemaan englannin A2-kieleksi, koska myöhemmin tätä mahdollisuutta ei yleensä ole tarjolla.

Voimassa olevassa perusopetuksen tuntijaossa A2-kieltä opetetaan yhteensä 12 vuosiviikkotuntia. Jos oppilas opiskelee A2-kieltä, toteutuu opetus alimmilla vuosiluokilla yleensä ylimääräisinä tunteina, mutta yläluokilla tunnit (opetuksen järjestäjän päätöksen mukaan 4–8 vuosiviikkotuntia) otetaan valinnaisaineiden 13 vuosiviikkotunnin kiintiöstä. Mikäli oppilas opiskelee A1- tai A2-kielenä toista kotimaista kieltä (ruotsia tai suomea), ei valinnaisaineiden tuntikiintiötä tarvitse välttämättä käyttää opetukseen lainkaan, vaan opetus järjestetään alaluokilla ylimääräisinä tunteina, ja yläluokilla opetukseen on käytettävissä B1-kielen 6 vuosiviikkotunnin kiintiö.

A2-kieltä ei tarjota läheskään kaikissa kunnissa ja kouluissa. Oppilaat eivät tässä mielessä ole yhdenvertaisessa asemassa kielten valintamahdollisuuksien suhteen. Opetushallituksen tilannekatsauksen mukaan vapaaehtoinen A2-kieli vie paljon oppilaiden valinnaisaineiden tunteja ja pidentää päiviä, minkä vuoksi monet oppilaat jättävät valitsematta A2-kielen. Useat myös keskeyttävät A2-kielen opiskelun.

B-kielet (B1)

Kaikille yhteinen B1-kieli on toinen kotimainen kieli, ellei oppilas opiskele sitä jo A-kielenä. B-kielen opiskelu alkaa 7. vuosiluokalta, ellei opetussuunnitelmassa toisin määrätä.

Ruotsinkielisissä kouluissa B1-kieltä ei juuri opiskella, koska suomen opiskelu aloitetaan tyypillisesti A1-kielenä 3. vuosiluokalta, ja käytännössä lähes kaikki opiskelevat englantia A2-kielenä.

B1-kielenä opiskellaan suomenkielisissä kouluissa lähes yksinomaan ruotsia. A2-kielen tulo osaksi kieliohjelmaa on vähentänyt huomattavasti muiden kielten opiskelua B1-kielenä. Muiden kielten kuin ruotsin tai englannin opiskelu B1-oppimäärän mukaan on käytännössä lähestulkoon lakannut.

Voimassa olevassa perusopetuksen tuntijaossa B1-kieltä opetetaan yhteensä 6 vuosiviikkotuntia.

Vapaaehtoinen B-kieli (B2)

B2-kieli on vuosiluokilla 7–9 alkava oppilaalle vapaaehtoinen kieli. Opetukseen voidaan käyttää perusopetuksen tuntijaossa määriteltyjä valinnaisaineiden opetukseen varattuja tunteja. Opetussuunnitelman perusteet on laadittu 4 vuosiviikkotunnin laajuiselle oppimäärälle.

Yläluokkien valinnaista B2-kieltä opiskelevien määrä on laskenut selvästi. Vuonna 1994 vapaaehtoista B2-kieltä opiskeli vielä vajaa 40 % oppilaista, mutta vuoteen 2009 mennessä määrä putosi noin 14 prosenttiin (18 616 oppilasta). Saksan opiskelijoiden määrä vähentyi tarkastelujaksolla noin neljännekseen alkuperäisestä. Myös ranskan kieli menetti yli puolet opiskelijoistaan.

Suomenkielisissä kouluissa B2-kielen opiskelun arvioidaan vähentyneen kahdesta syystä. A2-kielen ryhmät vähentävät B2-kielen opetukseen halukkaiden oppilaiden määrää. Lisäksi A2-kieli vie valinnaisaineiden kiintiöstä nykyisin huomattavan suuren osan.

Ruotsinkielisissä kouluissa B2-kieliä opiskellaan selvästi enemmän kuin suomenkielisissä kouluissa. Tämä johtuu siitä, että näissä kouluissa A1-kielenä on yleensä suomi ja A2-kielenä englanti, jolloin nämä kielet eivät kuluta oppilaan valinnaisaineiden tunteja, vaan niihin voidaan käyttää B1-kielen 6 vuosiviikkotunnin tuntikiintiötä.

Matematiikka

Matematiikan opetuksen vähimmäistuntimäärä on voimassa olevan tuntijaon mukaan yhteensä 32 vuosiviikkotuntia, joista vuosiluokilla 1–2 on opetettava yhteensä vähintään 6 vuosiviikkotuntia, vuosiluokilla 3–5 yhteensä vähintään 12 vuosiviikkotuntia ja vuosiluokilla 6–9 yhteensä vähintään 14 vuosiviikkotuntia.

Matematiikan oppiaineen tehtävänä on luoda vahva perusta matemaattisen lukutaidon kehittymiselle, matematiikan eri osa-alueiden tietojen ja taitojen hallinnalle sekä niiden soveltamiselle käytäntöön. Matematiikka oppiaineena edistää laaja-alaisesti oppilaan tavoitteellista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta sekä mahdollistaa matematiikan käytön laaja-alaisesti lähes kaiken toiminnan apuvälineenä.

Kansalliset ja kansainväliset tutkimukset ovat osoittaneet suomalaisnuorten olevan erityisen hyviä luvuissa, laskutoimituksissa sekä tilastojen käsittelyssä. Algebran ja geometrian osaamisen on sen sijaan todettu olevan heikkoa. Osaamiserot sukupuolten välillä eivät ole tilastollisesti merkittäviä, mutta tutkimukset ovat osoittaneet poikien asenteen matematiikkaa kohtaan myönteisemmiksi.

Opetushallituksen toteuttamasta matematiikan oppimistulosten seuranta-arvioinnista (2012) saatujen ennakkotietojen mukaan keskimääräinen ratkaisuosuus on tyydyttävää tasoa (54 %). Seuranta-arvioinnin tulosten mukaan pojat ja tytöt osaavat matematiikkaa yhtä hyvin. Vuoden 2004 seuranta-arvioinnin tuloksiin verrattuna matematiikan osaamisen taso perusopetuksen päättövaiheessa on heikentynyt. Yleisopetuksessa olevien oppilaiden yhteinen ratkaisuosuus on laskenut 59 prosentista 54 prosenttiin. Suurinta pudotus ratkaisuosuuksia vertailtaessa on luvuissa ja laskutoimituksissa (13 prosenttiyksikköä). Prosenttilaskua sisältävissä tehtävissä ratkaisuosuus on laskenut 11 prosenttiyksikköä.

Kansainväliset vertailut (TIMMS ja PISA) ovat osoittaneet matematiikan osaamisen olevan maassamme tasaista ja alueellisten ja koulujen välisten erojen olevan kansainvälisesti tarkastellen pieniä. Vuosien 2003 ja 2009 Pisa-arvioinnin tulokset osoittivat suomalaisnuorten matematiikan osaamisen olevan OECD-maiden kärkitasoa.

Kansallisen seuranta-arvioinnin tulokset osoittavat, että perusopetuksessa matematiikkaan varattua vähimmäistuntimäärää ei tulisi laskea. Toimenpiteitä tulisi suunnata riittävien tietojen ja taitojen oppimiseen, matematiikan oppimiseen liittyvän itsetunnon vahvistamiseen sekä matemaattisen ajattelun ja ymmärryksen paranemiseen. Matemaattisesti lahjakkaiden oppilaiden oppimismahdollisuudet tulisi tunnistaa ja huomioida. Nämä kehittämisalueet on mahdollista ottaa huomioon opetussuunnitelmissa niin valtakunnan tasolla kuin opetuksen järjestäjien opetussuunnitelmissa.

Luonnontieteelliset oppiaineet

Ympäristö- ja luonnontieto on voimassa olevassa tuntijaossa integroitu aineryhmä, johon sisältyvät ympäristöopin, biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon aihealueet. Ympäristö- ja luonnontietoa opetetaan vuosiluokilla 1–4 yhteensä vähintään 9 vuosiviikkotuntia. Biologiaa ja maantietoa opetetaan vuosiluokilla 5–6 vähintään 3 vuosiviikkotuntia ja fysiikkaa ja kemiaa vähintään 2 vuosiviikkotuntia. Terveystiedon opetus integroidaan biologiaan ja maantietoon ja fysiikkaan ja kemiaan vuosiluokilla 5–6.

Vuosiluokilla 7–9 biologiaa ja maantietoa opetetaan yhteensä vähintään 7 vuosiviikkotuntia. Fysiikkaa ja kemiaa opetetaan yhteensä vähintään 7 vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 7–9. Terveystietoa opetetaan omana oppiaineena vähintään 3 vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 7–9.

Luonnontieteelliset oppiaineet muodostavat yhtenäisen tiedonalapohjaisen kokonaisuuden, ja niissä voidaan soveltaa samansuuntaista ilmiökeskeistä pedagogiikkaa, joka vahvistaa oppilaan laaja-alaista ymmärrystä luonnontieteellisistä ilmiöistä, niiden välisistä vuorovaikutussuhteista ja seurauksista. Tästä huolimatta ne eriytyvät omiksi oppiaineikseen viidennellä vuosiluokalla. Järjestely ei mahdollista parhaalla mahdollisella tavalla mahdollisuuksia ilmiöiden pohdintaan, oppiainerajat ylittävien tietojen soveltamiseen ja kokeellisiin tehtäviin.

Opetushallituksen toteuttaman luonnontieteiden seuranta-arvioinnin (2012) ennakkotietojen mukaan oppilaiden oppimistulokset ovat tyydyttäviä biologiassa, maantiedossa, fysiikassa ja kemiassa. Oppiainekohtaisten tehtävien lisäksi seuranta-arvioinnin tehtävät jaettiin opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti ajattelun taitojen mukaan: muistaminen ja tun-

nistaminen, ymmärtäminen, soveltaminen sekä analysointi, arviointi ja uuden tuottaminen. Parhaiten osattiin muistamis- ja tunnistamistehtäviä, huonoiten soveltamistehtäviä.

Luonnontieteiden arviointitehtävien joukossa oli osaamisen tason muutoksen vertailun mahdollistavia ns. ankkuritehtäviä edellisestä arvioinnista (1998). Kaikissa luonnontieteissä ankkuritehtävät osattiin huonommin kuin aiemmin.

Terveystiedon oppiaineeseen liittyvää tutkimusta on tehty vasta muutaman vuoden oppiaineen lyhyen historian vuoksi. Jyväskylän yliopiston ja Opetushallituksen (2009) toteuttaman tutkimuksen mukaan yhdeksäsluokkalaiset oppilaat suhtautuvat terveystietoon oppiaineeseen varsin myönteisesti.

Uskonto/elämänkatsomustieto

Uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetuksen vähimmäistuntimäärä on voimassa olevan tuntijaon mukaan yhteensä 11 vuosiviikkotuntia, joista vuosiluokilla 1–5 on opetettava yhteensä vähintään 6 vuosiviikkotuntia ja vuosiluokilla 6–9 yhteensä vähintään 5 vuosiviikkotuntia.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon opetuksella katsotaan olevan tärkeä rooli ihmisoi-
keuskasvatuksen toteuttajana, eettisyyteen kasvattajana sekä arvokasvatuksen vahvistajana. Oppiaineiden tehtävänä on toimia myös uskontojen ja erilaisten katsomusten kohtaami-
sen edistäjänä.

Monikulttuurisessa ja moniarvoisessa yhteiskunnassa toimimisen katsotaan vaativan vahvaa itsetuntoa ja tietoa ympärillä vaikuttavista erilaisista kulttuureista ja uskonnoista. Elämän arvojen, asenteiden sekä eettisyyden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen nousevat tärkeään asemaan. Erilaisuuden sekä eri katsomuksen omaavien ihmisten kohtaamisen ja kunnioittamisen lähtökohtana on vahva kulttuurinen itsetunto, joka mahdollistuu kulttuuristen ja uskonnollisten syvärakenteiden tuntemuksella.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon osalta ei ole tehty systemaattista oppimistulosten seuranta-arviointia. Viimeisimmän Opetushallituksen toteuttaman uskonnon ja elämänkatsomustiedon perusopetuksen päättövaiheen arvioinnin (2001) mukaan osaamisen taso tiedollisissa tehtävissä oli luterilaiseen uskonnon opetukseen osallistuvilla keskimäärin tyydyttävää tasoa (68 %), ortodoksisessa opetuksessa hyvää tasoa (73 %) ja elämänkatsomustiedossa kohtalaista tasoa (59 %). Vuoden 2004 perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden uskonnon ja elämänkatsomustiedon opetuksen osalta ei ole tehty oppimistulosten arviointia.

Historia ja yhteiskuntaoppi

Historian ja yhteiskuntaopin opetuksen vähimmäistuntimäärä on voimassa olevan tuntijaon mukaan yhteensä 10 vuosiviikkotuntia. Opetus aloitetaan 5. vuosiluokalta, ellei opetussuunnitelmassa toisin määrätä. Vuosiluokilla 5–6 opetetaan yhteensä vähintään 3 vuosiviikkotuntia ja vuosiluokilla 7–9 yhteensä vähintään 7 vuosiviikkotuntia. Käytännössä yhteiskuntaopin opetuksen vähimmäistuntimäärä on 3 vuosiviikkotuntia. Yhteiskuntaopin tuntien sijoittumista ei määrätä tuntijakoasetuksella. Opetussuunnitelman perusteissa yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet ja sisällöt on kirjoitettu vuosiluokille 7–9.

Historian ja yhteiskuntaopin oppiaineiden tehtävänä on luoda vahvaa pohjaa yleis-
vistykselle. Oppiaineiden tehtävänä on ankkuroida oppilas yhteiskuntaan ja ympäröivään maailmaan sekä antaa taitoja ja valmiuksia toimia ja vaikuttaa muuttuvassa ympäristössä.

Oppiaineiden tehtävänä on luoda perusta yhteisölliselle ymmärtämiselle sekä toimimiselle yhteisössä.

Opetushallituksen toteuttaman historian ja yhteiskuntaopin perusopetuksen päättövaiheen oppimistulosten seuranta-arvioinnin (2012) ennakkotietojen mukaan historian osaamisen yleistaso koko seuranta-arvioinnissa oli kohtalainen (ratkaisuosuus 50 %). Kiitettäviin tai hyviin historian tuloksiin pääsi 16 % oppilaista. Tyydyttäviin ja kohtalaisiin tuloksiin pääsi noin 70 % oppilaista. Välttäviin suorituksiin pääsi yhteensä noin 13 % oppilaista, ja heikkoja suorituksia oli yhteensä 2 prosentilla otosoppilaista.

Yhteiskuntaopin osalta osaamisen yleistaso koko seuranta-arvioinnissa oli tyydyttävää tasoa (ratkaisuosuus oli 64 %). Kiitettäviin tai hyviin yhteiskuntaopin tuloksiin pääsi yhteensä 47 % otosoppilaista. Tyydyttäviin ja kohtalaisiin tuloksiin pääsi noin 49 % oppilaista ja välttävän suorituksen sai noin 3 % oppilaista.

Historian ja yhteiskuntaopin oppimistuloksissa ei ollut eroja tyttöjen ja poikien välillä. Poikien suhtautuminen sekä historiaan että yhteiskuntaoppiin oppiaineina oli tyttöjä myönteisempää.

Nuorten (14–15-vuotiaiden) yhteiskunnallisia tietoja, osallistumista ja asenteita mittaavan kansainvälisen kouluarviointitutkimuksen ICCS:n (2010) mukaan suomalaisnuorten yhteiskunnalliset tiedot ovat eurooppalaisessa vertailussa parhaat, mutta nuorten kiinnostus politiikkaan ja yhteiskunnallisiin asioihin on vähäistä. Nuorten ikäryhmässä näkyy vahvasti suomalaiselle osallistumiskehitykselle ominainen vahva polarisoituminen.

Taide- ja taitoaineet

Voimassa olevan tuntijakoasetuksen mukaan taide- ja taitoaineiden oppiaineryhmään kuuluvat musiikki, kuvataide, käsityö ja liikunta. Vuosiluokilla 1–4 musiikkia, kuvataidetta ja käsityötä on opetettava kutakin vähintään 4 vuosiviikkotuntia ja liikuntaa vähintään 8 vuosiviikkotuntia eli ainekohtaiset kaikille yhteiset vähimmäistunnit ovat yhteensä 20 vuosiviikkotuntia. Tuntijaossa määrätään, että kyseisiä aineita on opetettava vuosiluokilla 1–4 yhteensä vähintään 26 vuosiviikkotuntia. Näiden kahden tuntimäärän erotus, 6 vuosiviikkotuntia, jaetaan opetuksen järjestäjän päätöksellä kyseisten oppiaineiden kesken.

Vuosiluokilla 5–9 musiikkia on opetettava 3, kuvataidetta 4, käsityötä 7 ja liikuntaa 10 vuosiviikkotuntia. Vuosiluokilla 5–9 kyseisiä aineita on opetettava yhteensä vähintään 30 vuosiviikkotuntia. Opetuksen järjestäjän päätettäväksi jää 6 vuosiviikkotunnin jakautuminen kyseisten oppiaineiden välillä.

Perusopetuksen musiikin, kuvataiteen ja käsityön oppimistulosten arviointi 9. vuosiluokalla (2011) osoitti, että oppilaiden osaaminen on musiikissa, kuvataiteessa ja käsityössä oppiaineesta riippuen keskimäärin välttävää tai korkeintaan tyydyttävää. Suurin osa oppilaista ei ollut musiikissa, kuvataiteessa ja käsityössä saavuttanut tyydyttävän tasoisia perustietoja ja -taitoja. Osaamisessa oli oppilaiden välillä suuria eroja. Tytöt saavuttivat huomattavasti poikia parempia tuloksia kuvataiteessa ja käsityössä. Oppilaiden asenteet musiikin, kuvataiteen ja käsityön opiskelua kohtaan olivat pääosin myönteisiä.

Kaikille yhteinen musiikin, kuvataiteen ja käsityön opetus päättyy nykyisin tavallisimmin 7. vuosiluokkaan.

Liikunnan oppimistulosten arviointi (2011) osoitti, että kunto- ja liikehallintatesteissä yksilöiden väliset erot näyttävät edelleen kasvavan, mikä näkyy selvemmin poikien kuin tyttöjen tuloksissa. Arvioinnin tulosten mukaan oppilaat suhtautuivat liikuntaan myönteisemmin kuin koulunkäyntiin yleensä.

Taide- ja taitoaineet todettiin arviointiaineiston perusteella ongelmallisimmaksi kokonaisuudeksi. Oli havaittavissa, että taideaineiden keskinäistä valinnaisuutta ei ole aina osattu käyttää, ja että taideaineiden tuntimääräratkaisuja tehdään sen perusteella, onko järjestäjän käytettävissä kelpoisia opettajia. Käsityössä opetuksen tulee sisältää kaikille oppilaille yhteisenä opetuksena sekä teknisen työn että tekstiilityön sisältöjä, mutta toteutuksessa on suuria koulukohtaisia eroja.

Opetushallituksen opettajatiedonkeruun (2011) mukaan perusopetuksen aineenopettajien kelpoisuustilanne on kokonaisuutena arvioiden hyvä, mutta muun muassa taide- ja taitoaineissa on edelleen kelpoisuusongelmia koulutuksen laajennuksista huolimatta. Vailla muodollista kelpoisuutta oli kevätlukukaudella 2010 musiikissa 8,8 %, kuvataiteessa 4,9 %, tekstiilityössä 2,9 %, teknisessä työssä 10,5 % ja liikunnassa 12,1 % suomenkielisten perusopetuksen lehtoreista ja päätoimisista tuntiopettajista. Ruotsinkielisessä opetuksessa vailla muodollista kelpoisuutta oli musiikissa 37,0 %, kuvataiteessa 14,7 %, tekstiilityössä 14,6 %, teknisessä työssä 21,8 % ja liikunnassa 20,3 % opettajista.

Kotitalous

Kotitalouden opetukseen on nykyisen tuntijaon mukaan käytettävä vähintään 3 vuosiviikkotuntia 9. vuosiluokkaan mennessä. Kotitalouden opetus alkaa 7 vuosiluokalla, ellei opetussuunnitelmassa toisin määrätä. Käytännössä kotitalouden opetus on yleensä sijoitettu vuosiluokalle 7 ja sen jälkeen opetus voi jatkua valinnaisena aineena.

Kotitalous on monipuolinen ja toiminnallinen arjen hallintaa harjoittava oppiaine. Kotitalous perustuu kotitaloustieteeseen, joka rakentuu ja kehittyy suunnittelu- ja kulttuuritieteenä ja sen kiinnostuksen kohde on kotitalous ja sen toiminta. Kotitalouden opetuksen tavoitteena on kehittää arjen hallinnan edellyttämiä käytännön työtaitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa.

Kotitalouden oppimistulosten osalta ei ole tehty kansallista arviointia. Opetushallituksen opetussuunnitelmaseurannan mukaan kaikille yhteistä kotitalousopetusta tarjotaan kouluissa pääsääntöisesti tuntijaon mukainen vähimmäistuntimäärä eli 3 vuosiviikkotuntia.

Oppilaanohjaus

Oppilaanohjaukseen on nykyisessä tuntijaossa varattu vähintään 2 vuosiviikkotuntia vuosiluokille 7–9. Lisäksi oppilaanohjausta sisältyy opetukseen kaikilla luokka-asteilla.

Oppilaanohjauksen tulee tukea oppilaan kasvua ja kehitystä. Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaan opiskelutaitojen kehittymistä ja opintojen kulkua sekä selkeyttää oppilaan ammatillista suuntautumista. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen kestävä jatkumo, jonka painottaminen on erityisen tärkeää nivelvaiheissa. Oppilaanohjaus jakautuu kaikkien opettajien ohjaustehtäviin sekä opinto-ohjaajan erityisiin ohjaustehtäviin.

Vuonna 2002 tehty kansallinen oppilaanohjauksen ja opinto-ohjauksen arviointi osoitti, että ohjauksen tarve ja kysyntä koulussa oli selvästi lisääntynyt. Arviointi osoitti myös oppilaanohjauksen eri osa-alueiden toteutuvan kouluissa vaihtelevasti. Oppilaat kokivat ohjauksen jatko-opintoihin toimivan hyvin, mutta henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen tuki saatiin pääsääntöisesti opinto-ohjaajalta ja vain nimellisesti koulun muilta opettajilta. Oppilaanohjauksen seuranta- ja palautejärjestelmien arvioinnissa oppilaiden arviot oppilaanohjauksen toimivuudesta olivat keskimääräisesti huonompia kuin opinto-ohjaajien ja rehtorien arviot parempia kuin opinto-ohjaajien.

Kansainvälisissä elinikäisen ohjauksen arvioinneissa (OECD 2003) Suomen vahvuudeksi mainitaan ohjauksen sisällyttäminen opetussuunnitelmiin, sen integroiminen opetukseen sekä oman opetusajan osoittaminen oppilaan ohjaukseen.

Valinnaiset aineet

Perusopetuslain 11 §:n 2 momentin mukaan oppilaalle voidaan antaa opetusta muissakin kuin pykälässä mainituissa perusopetukseen soveltuvissa aineissa sen mukaan kuin opetussuunnitelmassa määrätään. Näiden aineiden opiskelu voi olla oppilaalle osittain tai kokonaan vapaaehtoista tai valinnaista.

Voimassa olevan tuntijakoasetuksen mukaan valinnaisten aineiden määrän on oltava vähintään 13 vuosiviikkotuntia. Vuoden 2001 tuntijaossa valinnaisten aineiden tuntikiintiötä ei ole sidottu tiettyihin luokka-asteisiin vaan valinnaisen opetuksen tarjoaminen on mahdollista myös alemmilla kuin vuosiluokilla 7–9. Tuntijakoasetuksen 6 §:n 2 momentin mukaan valinnaisena aineena voidaan opettaa oppiaineiden syventäviä tai soveltavia oppimääriä, useasta oppiaineesta muodostettuja kokonaisuuksia, vieraita kieliä sekä tietotekniikkaan liittyviä aineita. Valinnaisten aineiden nimet määritellään opetussuunnitelmassa. Valinnaisten aineiden tarjoamisesta päättää opetuksen järjestäjä.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2004) mukaan valinnaisten aineiden tehtävä on syventää ja laajentaa perusopetuksen yhteisten oppiaineiden, erityisesti taide- ja taitoaineiden, mukaan luettuna kotitalous, sekä haluttaessa aihekokonaisuuksien tietoja ja taitoja oppilaan valinnan mukaisesti. Opetushallituksen toteuttamassa taide- ja taitoaineiden toteutumisen seurannassa lukuvuonna 2007–2008 vastausprosentit olivat matalia: vuosiluokilla 1–9 ja 1–6 opetusta antavista kouluista vain reilu 40 % vastasi kyselyyn ja vuosiluokilla 7–9 opetusta antavista kouluista vastasi 59 %.

Vuosiluokilla 1–6 tarjottiin taide- ja taitoaineita valinnaisina aineina vähän: musiikkia vajaassa 10 %:ssa, kuvataidetta alle 9 %:ssa, käsityötä alle 4 %:ssa ja liikuntaa alle 10 %:ssa kouluista. Vuosiluokalla 7 yli 80 %:ssa kouluja ei tarjottu lainkaan taide- ja taitoaineita valinnaisina aineina, mikä johtunee osin siitä, että kaikille yhteistä taide- ja taitoaineiden opetusta annetaan vielä 7. vuosiluokalla. Eniten taide- ja taitoaineita tarjottiin valinnaisina aineina vuosiluokilla 8–9, kuvataidetta lähes 80 %:ssa kyselyyn vastanneista kouluista.

Muille kuin oppivelvollisille annettavan perusopetuksen tuntijako

Kunta päättää perusopetuksen järjestämisestä muille kuin oppivelvollisille.

Voimassa olevan tuntijakoasetuksen 7 §:ssä säädetään muille kuin oppivelvollisille annettavan perusopetuksen tuntijaosta. Aikuisille tarkoitetut perusopetuksen opinnot muodostuvat eri oppiaineiden ja aineryhmien pakollisista ja valinnaisista kursseista. Mainitussa pykälässä määritellään oppiaineittain ja aineryhmittäin pakollisten kurssien vähimmäismäärät, valinnaisina tarjottavien valtakunnallisten kurssien vähimmäismäärät ja koko oppimäärään sisältyvien opiskeltavien kurssien vähimmäismäärä. Perusopetuksen oppimäärä sisältää vähintään 44 kurssia. Pykälässä säädetään myös mahdollisuudesta poiketa vankilaopetuksessa tuntijaosta sen mukaan, kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Mahdollisuus suorittaa peruskouluopintoja aikuisena on ollut olemassa koko peruskoulun ajan. Aikuisille annettavan perusopetuksen erityisenä tavoitteena on voimassa olevan asetuksen mukaan oppilaan elämäkokemus, olosuhteet ja ikä huomioon ottaen tarjota mahdollisuus saavuttaa perusopetuksen tiedot ja taidot sekä jatko-opintovalmiudet. Yksilön kannalta olennaista on ollut ja on edelleen ”toisen mahdollisuuden” saaminen

aikuisena. Yhteiskunnallisesti keskeinen tavoite on syrjäytymisen ehkäisy. Vuoden 2009 syyskuun tiedon mukaan aikuisten perusopetuksessa opiskelijoita oli 906. Opetusta annetaan pääasiassa pääkaupunkiseudulla ja maakuntakeskuksissa aikuislukioissa. Myös lähes 30 kansanopistolla on perusopetuslupa.

Kieltenopetuksen tuntijaon erityissäännökset

Voimassa olevan tuntijakoasetuksen 8 §:ssä säädetään kielenopetusta koskevista erityissäännöksistä. Pykälän 1 momentissa säädetään osittain tai kokonaan muulla kuin koulun opetuskielillä opetusta antavien koulujen mahdollisuudesta jakaa äidinkielen ja kirjallisuuden tunnit sekä opetuksessa käytettävän kielen tunnit normaalista tuntijaosta poikkeavalla tavalla. Lisäksi momentissa säädetään koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden vähimmäislaajuudesta silloin, kun opetus annetaan osittain tai kokonaan muulla kuin koulun opetuskielillä. Tätä mahdollisuutta käyttää osa äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärästä muun opetuskielen opetukseen hyödynnetään lähes yksinomaan kotimaisten kielten kielikylyssä. Vieraskielisissä kouluissa on usein vain hiukan alennettu äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärää.

Pykälän 2 momentin mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Säännös mahdollistaa opetussuunnitelman perusteissa määritellyn suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen järjestämisen joko kokonaan tai osittain äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän sijaan.

Pykälän 3 momentin mukaan niiden saamenkielisten, romanikielisten tai vieraskielisten oppilaiden osalta, joille opetetaan äidinkielenä oppilaan omaa äidinkieltä perusopetuslain 12 §:n mukaan, voidaan äidinkielen ja kirjallisuuden sekä muiden kielten opettamiseen käytettävä tuntimäärä jakaa asetuksessa säädetyistä poiketen opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Saamea äidinkielenään opiskelevien osalta äidinkielen ja kirjallisuuden ja vieraiden kielten oppitunnit voidaan jakaa saamen ja suomen kielten sekä vieraiden kielten kesken. Tällaiselle oppilaalle opetetaan toisen kotimaisen kielen sijasta suomen kieltä tai ruotsin kieltä erityisen oppimäärän mukaisesti, esimerkiksi suomea saamenkielisille -oppimäärän mukaan, josta Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet.

Maahanmuuttajataustaiset oppilaat saavat harvoin oman äidinkielen opetusta perusopetuslain 12 §:n mukaisesti. Käytännössä näin menetellään vain Suomalais-venäläisessä koulussa sekä Itä-Suomen suomalais-venäläisessä koulussa. Venäjänkieliset ja kaksikieliset oppilaat opiskelevat kahta äidinkielen oppimäärää: venäjää äidinkielenä ja joko suomea toisena kielenä tai suomea äidinkielenä riippuen suomen kielen taidosta. Molempia opiskellaan käytännössä kokonaiset tai lähes kokonaiset äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärät. Maahanmuuttajien oman äidinkielen opetus järjestetään pääsääntöisesti perusopetusta täydentävänä erillisellä valtionavustuksella rahoitettuna opetuksena, jonka opetuksen perusteista Opetushallitus on laatinut suosituksen.

Pykälän 4 momentin mukaan koulussa on tarjottava valinnaisena aineena saamen kieltä, mikäli koulussa on saamelaiten kotiseutualueella asuvia oppilaita. Koulussa, jossa saamenkielisille, romanikielisille ja vieraskielisille oppilaille opetetaan äidinkielenä oppilaan omaa äidinkieltä, tulee valinnaisena aineena olla ruotsin kieli tai suomen kieli.

Pykälän 5 momentissa säädetään, että viittomakielen opetus järjestetään äidinkieleen ja kirjallisuuteen sekä muihin kieliin varatuilla tunneilla.

Erityisopetusta koskevat tuntijakosäännökset

Perusopetuslain 17 §:n (muutettu lailla 642/2010) mukaan erityisopetus järjestetään oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa. Oppilaan opetuksessa voidaan poiketa perusopetuksen sisältöä koskevasta 11 §:stä sen mukaan kuin 14 §:n nojalla säädetään tai määrätään. Erityisen tuen antamiseksi opetuksen järjestäjän tulee tehdä kirjallinen päätös, jota tarkistetaan ainakin 2. vuosiluokan jälkeen sekä ennen 7. vuosiluokalle siirtymistä. Erityisen tuen antamista koskevassa päätöksessä on määrättävä oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä muut 31 §:ssä tarkoitetut palvelut sekä tarvittaessa 1 momentissa tarkoitettu oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen.

Voimassa olevan tuntijakoasetuksen 9 §:n 1 momentissa säädetään erityisopetusta koskevista erityissäännöksistä. Pykälän mukaan perusopetuslain mukaan erityisopetukseen otettujen ja siirrettyjen oppilaiden opetus voidaan, jos se on oppilaan oppimisedellytykset huomioon ottaen perusteltua, järjestää tuntijaosta poiketen siten kuin oppilaalle laaditussa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määrätään. Asetuksen 9 §:n 2 momentissa säädetään perusopetuslain 25 §:n 2 momentissa tarkoitettujen pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden osalta mahdollisuudesta poiketa kieltenopetusta ja tuntijakoa koskevista sääöksistä.

Perusopetuslain erityisopetusta koskevien muutosten tultua voimaan vuoden 2011 alussa tulisi tuntijakoasetuksen asianomaista pykälää muuttaa vastaavasti.

Erityisen koulutustehtävän saaneiden opetuksen järjestäjien tuntijako

Tuntijakoasetuksen 10 §:ssä säädetään erityisen koulutustehtävän saaneen opetuksen järjestäjän antamaa opetusta koskevista erityissäännöksistä. Perusopetuslain 7 §:n 3 momentin mukaisen erityisen koulutustehtävän saaneen opetuksen järjestäjän antamassa opetuksessa voidaan poiketa tuntijakoasetuksen 6 tai 7 §:stä sen mukaan kuin opetuksen järjestämisluvassa määrätään.

Perusopetuslain 7 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä on määrätty tietyille valtion ja yksityisten yhteisöjen ylläpitämille kouluille. Nykyisen perusopetuksen tuntijakopäätöksen soveltamisalan ulkopuolella ovat kokonaan tai osittain tietyt yksityiset ja valtion ylläpitämät vieraskieliset koulut, ulkomaankoulut, Steiner-koulut, Anna Tapion koulu ja Juutalainen koulu. Mainituilla kouluilla on omat niitä koskevat aikaisemman lainsäädännön mukaan laaditut opetussuunnitelmat, joita ne perusopetuslain 50 §:n siirtymäsäännösten nojalla voivat toistaiseksi noudattaa.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tarkoituksena on perustuslain ja perusopetuslain mukaisesti edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä turvata riittävä yhdenvertaisuus opetuksessa koko maan alueella. Työryhmä katsoo, että tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että perusopetuksessa varmistetaan hyvät oppimisen edellytykset ja mahdollisuudet kaikille sekä tuetaan monipuolisin toimin eri syistä tukea tarvitsevia lapsia ja nuoria. Työryhmän esitys tukee hallituksen tavoitetta nostaa suomalaiset maailman osaavimmaksi kansaksi vuoteen 2020 mennessä ja tavoitetta, että Suomi sijoittuu OECD-maiden kärkijoukkoon keskeisissä osaamisvertailuissa sekä koulupudokkaiden vähydessä ja pyrkii estämään koulujen eriytymistä.

Valtiontalouden tarkastusviraston suorittaman perusopetuksen ohjaus- ja rahoitusjärjestelmän tarkastuksen mukaan perusopetuksen säädösohjausta sekä tuntijakoa ja opetussuunnitelman perusteita pidetään varsin toimivana, mistä syystä merkittäviin rakenteellisiin muutoksiin ei ole tarvetta. Työryhmä katsoo, että opetussuunnitelman perusteet tulisi uudistaa vastaamaan oppimis- ja toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja tulevaisuuden tietoja ja taitoja.

Esityksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti vahvistaa taide- ja taitoaineiden ja liikunnan opetusta, yhteiskunnallisen kasvatuksen, arvokasvatuksen ja ympäristökasvatuksen asemaa sekä oppiaineiden välistä yhteistyötä. Esityksellä monipuolistetaan merkittävästi kielivaroja.

Oppilaan oppimiselle ja kasvulle perustaa rakentavan äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärää ehdotetaan lisättäväksi. Oppimistulokset ovat äidinkielen ja kirjallisuuden osalta sekä laskussa että eriytymässä oppilaiden ja koulujen taustatekijöiden mukaan, mistä syystä näihin havaittuihin epäkohtiin on puututtava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Erityisesti kirjoitusvalmiuksien parantamiseen on kiinnitettävä huomiota. Myös medialukutaidon ja oppilaiden ilmaisutaitojen kehittämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Matematiikan opetukseen varattu tuntimäärä säilytettäisiin nykyisellään.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi taide- ja taitoaineiden tuntimääriä kaikille yhteisen opetuksen osalta viidellä vuosiviikkotunnilla. Ehdotetut tuntimäärät mahdollistaisivat myös painotetun opetuksen kuten musiikki-, kuvataide-, käsityö- ja liikuntaluokkien toiminnan ja aiempaa paremmin kelpoisten opettajien saatavuuden.

Luonnontieteelliset oppiaineet muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, ja niissä voidaan soveltaa samansuuntaista ilmiökeskeistä pedagogiikkaa, joka laajentaa oppilaan ymmärrystä luonnontieteellisistä ilmiöistä, niiden välisistä vuorovaikutussuhteista sekä

seurauksista. Siksi ympäristöoppia ehdotetaan opetettavaksi vuosiluokilla 1–6 yhtenä biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuvana kokonaisuutena, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Vuosiluokilla 7–9 opetusta annettaisiin erillisinä oppiaineina kuten nykyisinkin. Esitys lisäisi oppiainerajat ylittävää yhteistyötä sekä mahdollistaisi edelleenkin luokanopetuksena ja aineenopetuksena annettavan opetuksen yhteistyön.

Historian ja yhteiskuntaopin tuntimäärää ehdotetaan lisättäväksi yhdellä vuosiviikkotunnilla. Lisätunti kohdennetaan yhteiskuntaoppiin, jonka opetusta varhennetaan alkamaan vuosiluokilta 5–6. Esityksellä lisättäisiin opetusta yhteiskunnallisten vaikuttamisen periaatteista ja osallistumaan ja vaikuttamaan oppimisesta sekä syvennettäisiin myös taloustiedon opetusta.

Aihekokonaisuuksille esitetään varattavaksi ensimmäistä kertaa oma tuntiresurssi. Aihekokonaisuudet ovat kasvatusta ja opetustyön keskeisiä painoalueita, joiden tavoitteet ja sisällöt sisältyvät useisiin oppiaineisiin. Aihekokonaisuuksien opettamiseen varataan 1 vuosiviikkotunti vuosiluokille 7–9. Aihekokonaisuuksien opettamiseen varattua aikaa voidaan käyttää mm. oppiainerajat ylittäviin kansallisiin tai kansainvälisiin koulun yhteisiin tai yhteiskunnan toimijoiden kanssa yhteistyössä toteutettaviin projekteihin. Esityksellä eheytetään kasvatusta ja lisätään oppiaineiden välistä yhteistyötä, jotta opetuksessa olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet vastata ajankohtaisiin koulutushaasteisiin kuten ihmisenä kasvamisen ja elämänhallinnan, tapakasvatuksen, demokratiakasvatuksen, yrittäjäyyskasvatuksen, kansainvälisyyden ja kestävän kehityksen haasteisiin.

Kieliohjelmia esitetään monipuolistettavaksi tarjoamalla opetuksen järjestäjille mahdollisuus järjestää muiden kuin suomen, ruotsin tai englannin A2-kielen ja B2-kielen opetusta valtion erityisavustuksella. Esitys lisäisi opetuksen järjestäjien halukkuutta järjestää vieraiden kielten opetusta ja monipuolistaa kielitarjontaa. Kaikille yhteisenä opetettavan A1- ja B1-kielen opetuksen määrä esitetään säilytettäväksi ennallaan, koska nykyiset säännökset mahdollistavat varhaisen kielen opetuksen. A2- ja B2-kielten opetukseen tarkoitettu erityisrahoitus vakiinutetaan vastaavalla tavalla kuin vuodesta 1994 käytössä ollut valtionavustus vieraskielisten oppilaiden äidinkielen ja suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen tukemiseen.

Esityksessä valinnaisuus ylimääräisiä kieliä valinneiden oppilaiden osalta lisääntyy, sillä esitys lisää ylimääräisiä kieliä valinneiden oppilaiden valinnaisten tuntien määrää, koska ylimääräisenä opetuksena toteutettava A2-kielen ja B2-kielen opiskelu ei enää varaa suurinta osaa valinnaisten aineiden tunneista kuten nykyisin.

Riittävän valtakunnallisen yhtenäisyyden takaamiseksi sekä opetuksen järjestämisen, opetussuunnitelmien ja oppilasarvioinnin selkeyttämiseksi eri oppiaineiden nivelkohdat esitetään yhdenmukaistettavaksi. Ratkaisu selkeyttää opetuksen suunnittelua ja toteuttamista erilaisissa kouluissa ja yhdysluokkaopetuksessa ja helpottaa koulujen välistä yhteistyötä. Perusopetuksen vuosiluokkien 1–6 ja 7–9 tuntimääriä on tasattu. Eri oppiaineiden opetukseen käytetyn ajan tasaisempi jakautuminen perusopetuksen eri vuosiluokille tukee oppilaan ikä- ja kehitysvaiheen mukaista oppimista ja kasvua.

Uudistuksen tavoitteet olisivat toteutettavissa myös kasvattamalla perusopetuksen nykyistä kokonaistuntimäärää. Tämä kuitenkin edellyttäisi huomattavia lisäresursseja sekä valtion talouden että kuntien talouden näkökulmasta. Ottaen huomioon hallitusohjelmaan kirjatut julkisen talouden vakauttamista ja kunta politiikkaa koskevat tavoitteet ehdotetaan, että uudistus toteutetaan nykyisen vuosiviikkotuntimäärän puitteissa. Esityksessä ei myöskään esitetä perusopetukseen uusia oppiaineita tai uusia tai laajenevia tehtäviä kunnille ja muille opetuksen järjestäjille.

Perusopetuksen tuntijako

Ehdotus perusopetuksen tuntijaoksi ja vertailu voimassa olevaan tuntijakoon

Perusopetuksen eri oppiaineiden tai aineryhmien opetus ryhmitellään pystyviivan osoittamassa kohdassa eri vuosiluokkia yhdistäviin osiin. Kuhunkin osaan on merkitty opetuksen vähimmäismäärä vuosiviikkotunteina (= 38 oppituntia).

Aine	Vuosiluokka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Esitys yht.	Nyk. yht.
Äidinkieli ja kirjallisuus		14		20				9			43	42
A1-kieli		-----		9				7			16	16
B1-kieli		-----						6			6	6
Matematiikka		6		15				11			32	32
Ympäristöoppi (Bg, Mt, Fy, Ke, Tt integroitu ympäristöoppiin)*		4		10								
Biologia ja maantieto*								7				
Fysiikka ja kemia*								7				
Terveystieto*								3				
Ympäristö- ja luonnontietoaineet yht.				14				17			31	31
Uskonto/Elämäntietosomustieto		3		5				3			11	11
Historia ja yhteiskuntaoppi		-----				4**		7**			11	10
Musiikki		2		4				2			8	7
Kuvataide		2		6				2			10	8
Käsityö		3		7				2			12	11
Liikunta		5		8				6			19	18
Taide- ja taitoaineiden valinnaiset				4				4			8	12
Taide- ja taitoaineet yhteensä											57	56
Kotitalous		-----						3			3	3
Oppilaanohjaus		-----						2			2	2
Aihokokonaisuudet ***								1			1	0
Valinnaiset aineet				9							9 (+14)	13
				(lisäksi opetuksen järjestäjä voi järjestää 14 vvt oppilaalle vapaaehtoista kielten opetusta)								
Yhteensä (Nykyinen vähimmäistuntimäärä)		19 (19)	20 (19)	23 (23)	23 (23)	24 (24)	25 (24)	29 (30)	29 (30)	30 (30)	222	222
(Vapaaehtoinen A2-kieli)****		-----					(10)				(10)	(12)
(Vapaaehtoinen B2-kieli)****		-----						(4)			(4)	(-)

-- = Oppiainetta voidaan opettaa asianomaisilla vuosiluokilla, jos opetussuunnitelmassa niin määrätään

* Ainetta opetetaan vuosiluokilla 1–6 integroidusti osana ympäristöopin opetusta.

** Yhteiskuntaoppia opetetaan vuosiluokilla 5–6 vähintään 1 vuosiviikkotunti ja vuosiluokilla 7–9 vähintään 3 vuosiviikkotuntia.

*** Tuntimäärä on käytettävä oppiainerajat ylittävien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltujen aihekokonaisuuksien opetukseen.

**** Oppilas voi vuosiluokilla 7–9 kielestä riippuen opiskella vapaaehtoista A2-kieltä joko valinnaisena aineena tai B1-kielen sijasta opetettavana yhteisenä aineena ja B2-kieltä valinnaisena aineena. Vaihtoehtoisesti vapaaehtoiset A2- ja B2-kielet voidaan muiden kuin englannin, suomen ja ruotsinkielen osalta järjestää perusopetuksen tuntijaon vähimmäistuntimäärän ylittävänä opetuksena, jolloin niiden opetusta ei voida järjestää käyttäen tässä pykälässä määriteltyjä valinnaisten aineiden tai B1-kielen kaikille yhteistä vähimmäistuntimäärää. Vähimmäistuntimäärän ylittävänä opetuksena A2-kieltä opiskelevan oppilaan kokonaistuntimäärä olisi yhteensä vähintään 232 vuosiviikkotuntia (222+10) ja B2-kielen valinneen oppilaan yhteensä vähintään 226 (222+4) vuosiviikkotuntia. Vähimmäistuntimäärän ylittävänä opetuksena sekä A2- että B2-kieltä opiskelevan kokonaistuntimäärä perusopetuksen aikana olisi yhteensä vähintään 236 vuosiviikkotuntia (222+10+4).

3 Asetusehdotukset ja niiden yksityiskohtaiset perustelut

3.1 Ehdotus perusopetuksen tavoitteita ja tuntijakoa koskevaksi valtioneuvoston asetukseksi

1 luku Yleistä

1 § Soveltamisala

Perusopetuslain 14 §:ssä säädetään, että valtioneuvostolla on toimivalta päättää perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista sekä perusopetukseen käytettävän ajan jakamisesta eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen sekä oppilaanohjaukseen. Opetushallituksella on lain mukaan toimivalta päättää näiden pohjalta perusopetuksen eri oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien, oppilaanohjauksen ja muun perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä sekä kodin ja koulun yhteistyön ja oppilashuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista (opetussuunnitelman perusteet).

Asetuksessa säädettäisiin nykyiseen tapaan perusopetuslaissa tarkoitetun esiopetuksen, perusopetuksen, lisäopetuksen ja maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista sekä opetukseen käytettävän ajan jakamisesta eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen sekä oppilaanohjaukseen. Lisäksi pykälässä edellytetään valtakunnallisten tavoitteiden huomioon ottamista opetussuunnitelman perusteita ja paikallisia opetussuunnitelmia laadittaessa. Tavoitteita tulisi toteuttaa oppiainerajat ylittäen. Lisäyksellä pyritään parantamaan valtakunnallisten tavoitteiden vaikuttavuutta ja varmistamaan, että opetussuunnitelman perusteet ja niissä määritellyt aihekokonaisuudet ovat valtakunnallisten tavoitteiden mukaiset. Pykälä vastaisi muutoin nykyisen asetuksen 1 §:ää.

2 luku Opetuksen valtakunnalliset tavoitteet

Luvussa säädettäisiin perusopetuksen valtakunnallisista tavoitteista. Perusopetuksen valtakunnallisten tavoitteiden määrittelyssä lähtökohtana ovat olleet perusopetuslain 2 §:ssä määritellyt opetuksen tavoitteet. Asetuksen 2 luvussa täsmennetään ja syvennetään laissa määritellyjä opetuksen tavoitteita. Asetuksella luodaan myös pohja opetussuunnitelman perusteiden laadinnalle ja opetuksen arvioinnille.

2 § Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen

Asetuksen 2 §:ssä säädettäisiin kasvuun, ihmisyyteen ja demokraattiseen yhteiskunnan jäsenyyteen liittyvistä tavoitteista. Pykälässä korostettaisiin koulun kasvatus- ja opetustehdävää. Pykälässä ehdotetaan kuvattavaksi aiempaa selkeämmin opetuksen ja kasvatuksen lähtökohtina ja tavoitteina elämän ja luonnon kunnioittamisen rinnalla myös ihmis-oikeuksien kunnioittamista ja suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja kuten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Sivistyksessä korostuu myös terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin sekä kestävä kehitys.

Perusajatuksena on, että tukemalla oppilaan kasvua aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi luodaan edellytyksiä monipuoliseen ja kunnioittavaan vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön sekä kykyyn toimia demokraattisessa ja tasa-arvoisessa yhteiskunnassa. Tähän liittyy paitsi aktiivinen yhteiskunnassa toimiminen ja osallistuminen yhteiskunnan päätöksentekoon myös osallistuminen yhteiskunnan kehittämiseen siten, että yhteiskunnassa edistetään erilaisuuden kunnioittamista, maailmanrauhaa, kansainvälisyyttä, globaalivastuuta ja kestävä kehitystä. Ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen kasvamisen tavoitteena olisi rohkaista yksilöllisyyteen ja yrittämiseen mutta samalla vahvistaa sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja yhteisvastuuta, yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden tasapaino säilyttäen.

3 § Tarpeelliset tiedot ja taidot

Pykälässä syvennettäisiin perusopetuslain 11 §:ssä säädettyjen oppiaineiden sisältöä. Asetuksen 3 §:ssä säädettäisiin tarkemmin perusopetuslaissa mainituista koulun opetus- ja sivistystehtävään liittyvistä elämässä tarpeellisista tiedoista ja taidoista.

Pykälän ensimmäisessä momentissa säädettäisiin laajaan yleissivistykseen sekä maailmankuvan avartumiseen ja syvenemiseen liittyvistä tavoitteista ja näitä tavoitteita edellyttävistä eri tiedonalojen tavoitteista mutta myös yleisemmistä läpileikkaavista tavoitteista. Tavoitteena on vahvistaa perusopetusta koko ikäluokan oppivelvollisuuskouluna.

Pykälän toisessa momentissa säädettäisiin taidoista, joiden hallinta ja joiden kehittämisen motivointi olisi kaiken opetuksen tavoitteena. Momentissa säädettäisiin tiedoista ja taidoista, jotka kehittyvät opetuksen ja oppimisen tuloksena ja joita tarvitaan uuden oppimisessa. Opetuksessa ehdotetaan vahvistettavaksi erityisesti oppilaiden ajattelun taitoja kuten oppimaan oppimista, ongelmanratkaisutaitoa, kriittistä ajattelua ja luovuutta sekä työskentelyn taitoja kuten vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Taidot kuvaavat perinteiset tiedonalat ylittävää osaamista, ja samalla ne ovat tiedon ja taidon syvällistä ja luovaa käyttöä tukevia työkaluja, joita ihminen tarvitsee niin opinnoissaan, työelämässä ja yhteiskunnassa toimimisaan kuin muillakin elämän alueilla. Momentti korostaisi aiempaa vahvemmin oppimisen ja kasvatuksen konstruktivistista luonnetta, jolloin painotetaan erityisesti oppimisen sosiaalisia, vuorovaikutuksellisia ja yhteistoiminnallisia prosesseja. Tavoitteena on erityisesti, että oppilaalle rakentuu mielekkäitä eheyttäviä oppimiskokonaisuuksia, jotka toteutuvat eri oppiaineiden välillä tehtävän suunnittelun ja yhteistyön kautta. Ehdotuksessa mainittaisiin myös turvallisuus ja arjenhallinnan kehittyminen, joiden edistäminen olisi myös opetuksen tavoitteena ja tehtävänä. Arjenhallintaa parantavat myös mm. riittävien talous- ja kuluttajataitojen kehittyminen.

Pykälässä painotettaisiin aiempaa selkeämmin, että opetuksessa tulee antaa tarpeellinen tietopohja mutta myös lisätä motivaatiota yhteiskunnallisen tiedon käyttöön ja vaikuttamiseen niin arkielämässä kuin osallisuuden lisäämisessä. Lisäksi painotettaisiin kestävä kehityksen edistämiseen liittyvien tietojen ja taitojen opetuksellisia tavoitteita.

Elämänhallintataitojen kehittyminen edellyttää aikuisen vuorovaikutuksellista tukea, kykyä toimia ryhmässä, tehdä omia valintoja, vaikuttaa omaan toimintaan ja osallistua

yhteiskunnassa. Oppimisessa korostuu yksilön aktiivinen rooli toimijana, ja se edellyttää tiedon prosessointia sekä yksilön ja ympäristön vuorovaikutusta. Myös kestävä kehityksen edistämässä merkityksellisimpänä tekijänä pidetään yhteisöllisyyttä. Kestävä kehitys voidaan jakaa ekologiseen, taloudelliseen ja sosiaalis-kulttuurilliseen kestäväan kehitykseen. Aiheet liittyvät moneen eri oppiaineeseen, ja ne mahdollistavat eri aineiden hyvän yhteistyön. Luovuuden, ongelmaratkaisutaitojen ja yrittäjyyden tukeminen oppimisessa mahdollistuu monipuolisten oppimisympäristöjen kehittämisen avulla.

Pykälän 3 momentti käsittelee muulla kuin äidinkielellä annettavan opetuksen antamia erityisiä tietoja, taitoja ja valmiuksia.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi erityiseen maailmankatsomukseen ja erityiseen kasvatusjärjestelmään perustuvasta opetuksesta. Nykyinen asetuksen muotoilu erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvan opetuksen tavoitteista on osoittautunut tulkinnanvaraiseksi. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvan opetuksen järjestäjät ovat saattaneet tulkita säädöstä siten, että se antaisi valtuudet muokata ja jopa muuttaa perusopetuksen yhteisten valtakunnallisten oppiaineiden tiedollisia tavoitteita ja tietosisältöjä. Katsomuksellinen aines ei saisi poissulkea mitään lain, asetuksen ja opetussuunnitelman perusteiden edellyttämiä tavoitteita ja sisältöjä, vaan maailmankatsomuksellisten tavoitteiden ja sisältöjen tulisi kulkea opetuksessa rinnalla läpileikkaavasti.

Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä ei enää edellytettäisi opetuksen perustana olevaan maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvien tietojen, taitojen ja valmiuksien opettamista vaan että erityiseen maailmankatsomukseen perustuvassa opetuksessa voitaisiin painottaa opetuksen perusteena olevia arvoja ja erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvassa opetuksessa kyseiseen järjestelmään kuuluvia pedagogisia ratkaisuja. Lisäksi lisättäisiin uuteen asetukseen selkeyttäväksi ohjeeksi erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvan opetuksen valtakunnallista opetussuunnitelmaa vastaavasti, että vaikka opetuksessa voi painottaa arvoja, eivät toiminta, kasvatus ja opetus voi kuitenkaan olla ristiriidassa perusopetukselle asetettujen yleisten tavoitteiden ja sisältöjen kanssa eikä opetus voisi sitouttaa kyseiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopillisen järjestelmän taustalla olevaan arvo- ja kasvatusfilosofiseen näkemykseen. Sisällöt voivat täydentää perusopetukselle määriteltäviä valtakunnallisia sisältöjä, mutta ne eivät saa olla ristiriidassa.

Asetuksen ehdotettu sanamuoto maailmankatsomukseen kuuluvien arvojen painottamisesta opetuksessa ja samalla koulun toimintakulttuurissa ja käytänteissä mahdollistaisi ja selkeyttäisi katsomuksellisen läpäisyperiaatteen toteutumista ja takaisi samalla kaikille yhteneväisen tietopohjan, jota oppivelvollisuuden täyttäminen ja jatko-opintokelpoisuus edellyttävät.

4 § Koulutuksellisen tasa-arvon ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Asetuksen 4 §:ssä käsiteltäisiin koulutuksellisen tasa-arvon edistämistä ja elinikäistä oppimista. Pykälän ensimmäisessä momentissa edellytettäisiin, että kasvatuksessa, opetuksessa ja ohjauksessa sekä kaikessa koulun toiminnassa aktiivisesti vahvistettaisiin koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Kasvatus ja opetus tulisi järjestää kuten nykyisinkin siten, että jokainen voisi opiskella omien yksilöllisten tarpeidensa ja edellytystensä mukaisesti. Lisäksi pykälässä korostettaisiin, että opetuksessa on aikaisempaa enemmän tarpeen pohtia myös erilaisten vuorovaikutteisten, tieto- ja viestintäteknologisten ja digitaalisten oppimisympäristöjen hyödyntämistä oppimisen edistäjänä ja opetuksen pedagogisena

ratkaisuna. Tämä mahdollistaisi nykyistä paremmin myös koulun ulkopuolella tapahtuvan oppimisen ottamisen mukaan koulun opetustyön resurssiksi.

Pykälän 2 momentissa painotettaisiin koulun toimintakulttuurin, työrauhan ja monipuolisen oppimisympäristön merkitystä vuorovaikutuksen, kasvun ja oppimisen edistämässä. Lisäksi korostettaisiin oppilashuollon merkitystä hyvän kasvun ja oppimisen edellytyksenä sekä edellytettäisiin, että erityistä huomiota kiinnitetään oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen ja tukitoimien oikea-aikaiseen kohdentumiseen sekä syrjäytymisen ehkäisemiseen. Pykälän 2 momentissa käsiteltäisiin opetuksen järjestämistä siten, että se edistäisi kykyä omatoimiseen oppimiseen ja tietojen soveltamiseen ja siten parantaisi valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan omatoimiseen ja kriittiseen tiedonhankintaan ja sitä edellyttävän tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

5 § Muille kuin oppivelvollisuuttaan suorittaville oppilaille annettavan opetuksen erityiset tavoitteet

Pykälässä säädettäisiin erityiset tavoitteet muille kuin oppivelvollisuutta suorittaville oppilaille annettavaan opetukseen. Pykälässä säädettäisiin esiopetuksen, lisäopetuksen, aikuisille annettavan perusopetuksen ja maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen erityisistä tavoitteista. Tarkemmin opetuksen tavoitteet ja sisältö määriteltäisiin kuten aiemminkin Opetushallituksen antamissa opetussuunnitelman perusteissa ja niiden mukaan laadituissa paikallisissa opetussuunnitelmissa.

Pykälässä ei esitettäisi muutoksia esiopetusta koskeviin erityisiin tavoitteisiin. Nykyinen tavoitemäärittely korostaa oikealla tavalla esiopetuksen luonnetta ja tehtäviä. Esiopetuksen erityisenä tavoitteena olisi edistää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa lapsen kehitystä ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla.

Lisäopetuksen mahdollisuus on tärkeää jokaisen opetuksen järjestäjän toiminnassa ja järjestäjien yhteistyönä toteutettuna. Nykyinen tavoitemäärittely vastaa hyvin lisäopetuksen luonnetta ja tehtävää. Pykälässä ei esitettäisi muutoksia lisäopetuksen erityisiin tavoitteisiin. Kuten voimassa olevassa pykälässä, lisäopetuksen erityisenä tavoitteena olisi kehittää nuoren valmiuksia uranvalintaan, parantaa edellytyksiä jatko-opintoihin sekä edistää elämänhallintataitoja.

Mahdollisuus suorittaa peruskouluopintoja aikuisena on ollut olemassa koko peruskoulun ajan. Aikuisten perusopetuksessa olevista opiskelijoista 70 % on vieraskielisiä. Joukossa on koulupudokkaita, romaneja, rangaistuslaitoksissa olevia, luku-, kirjoitus- ja laskutaidoiltaan heikkoja aikuisia sekä henkilöitä, joilla on vakavia oppimis- ja opiskeluvaikeuksia tai terveysongelmia.

Aikuisille annettavan perusopetuksen erityisten tavoitteiden määrittelyssä esitetään paremmin otettavaksi huomioon opiskelijoiden kieli-, kulttuuri- ja uskontotaustojen moninaisuus ja oppimisedellytysten kirjavuus. Voimassa olevassa asetuksessa ei ole myöskään mainittu perusopetuslain 46 §:n 2 momentissa tarkoitettuja oppilaaksi otettavia henkilöitä, joiden tarkoituksena on ainoastaan yhden tai useamman perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen suorittaminen. Aikuisille annettavan perusopetuksen erityisiä tavoitteita täsmennettäisiin siten, että aikuisille annettavan perusopetuksen erityisenä tavoitteena olisi oppilaan osaaminen, elämäkokemukset, olosuhteet, ikä sekä kieli- ja kulttuuritausta huomioon ottaen tarjota mahdollisuus saavuttaa perusopetuksen tiedot ja taidot sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja ja jatko-opintovalmiuksia. Perusopetuk-

sen koko oppimäärän suorittamisen lisäksi opetuksen järjestämisessä otettaisiin huomioon myös yhtä tai useampaa oppiainetta opiskelevat niin sanotut aineopiskelijat.

Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena olisi voimassa olevaa asetusta vastaavasti antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Valmistavan opetuksen tavoitteena olisi, kuten tähänkin asti, tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta, sillä niiden rooli on maahanmuuton alkuvaiheessa erittäin tärkeä.

Lisäksi pykälässä säädettäisiin valmistavan opetuksen oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole olemassa valtakunnallista tuntijakoa, sillä oppilaiden tarpeet vaihtelevat kielitaidon ja koulutustaustan mukaan. Näin ollen jokaiselle oppilaalle laadittava oma opinto-ohjelma on opetuksen järjestämiseksi välttämätön. Oman opinto-ohjelman tekemisestä määrätään Opetushallituksen vahvistamissa valmistavaa opetusta koskevilla opetussuunnitelman perusteissa. Esitys vahvistaisi voimassa olevan käytännön valtioneuvoston asetuksen tasolla, eikä ehdotuksesta aiheutuisi uusia kustannuksia opetuksen järjestäjille. Valmistavan opetuksen järjestäminen ei ole kunnille ja muille opetuksen järjestäjille pakollista.

3 luku Perusopetuksen tuntijako

Kuten voimassa olevassa asetuksessa, tuntijako säädettäisiin taulukkomuodossa erikseen oppivelvollisille annettavaa opetusta ja muille kuin oppivelvollisille annettavaa opetusta varten.

6 § Oppivelvollisille annettavan perusopetuksen tuntijako

Kuten voimassa olevassa asetuksessa, valtakunnallinen tuntijako määrittäisi opetusajan jakamisen eri oppiaineiden ja aiheryhmien opetukseen sekä oppilaanohjaukseen. Eri oppiaineiden kokonaistuntimäärät jaettaisiin osiin erityisissä nivelkohdissa, joita tuntijakotaulukossa osoittavat pystyviivat. Kuhunkin kahden pystyviivan erottamaan osaan eli niin sanottuun nivelyliin merkittäisiin opetuksen vähimmäistuntimäärä vuosiviikkotunteina. Tuntijako määrittäisi kullekin oppiaineelle aikaresurssin ja sen kohdentumisen tietyille vuosiluokille. Opetussuunnitelman perusteissa määritettäisiin tarkemmin oppiainekohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä näihin perustuen arviointikriteerit. Nivelkohdissa olisi mahdollisuus varmistaa, että oppilaan saaman opetuksen keskeiset tavoitteet ja sisällöt sekä vähimmäistuntimäärät ovat toteutuneet.

Nivelkohtien tarkoituksena on vahvistaa koulutuksellista yhtenäisyyttä ja tasa-arvoa sekä saatavuutta. Nivelkohdista luopuminen ja eri oppiaineiden kokonaistuntimäärien määrittely ilman nivelkohtien asettamia rajoituksia voisi johtaa liian suuriin eroihin opetuksen järjestämisessä eri puolilla maata. Tämä myös lisäisi koulutuksellista eriarvoisuutta ja aiheuttaisi ongelmia erityisesti paikkakuntaa vaihtaville perheille.

Voimassa olevan tuntijaon ongelmakohtat ovat liittyneet erityisesti oppiaineiden nykyisiin nivelkohtiin, jotka vaihtelevat oppiaineittain. Niiden mukainen tuntien jakaminen eri vuosiluokille on koettu vaikeaksi erityisesti yhdysluokkakouluissa sekä kouluissa, joissa vuosiluokat 1–6 ja 7–9 ovat hallinnollisesti erillisissä yksiköissä. Perusopetuksen uudistamistyöryhmä on ehdottanut tuntijakoratkaisua, jossa nivelkohdat yhdenmukaistetaan riittävän valtakunnallisen yhtenäisyyden takaamiseksi sekä opetuksen järjestämisen, opetussuunnitelmatyön ja oppilasarvioinnin selkiyttämiseksi.

Pykälässä nivelkohdat sijoitettaisiin vuosiluokkien 2 ja 3 väliin sekä vuosiluokkien 6 ja 7 väliin. Ehdotettu ratkaisu huomioisi oppilaiden ikäkaudet ja edellytykset oppimisessa. Lisäksi ehdotus selkeyttäisi opetuksen suunnittelua ja toteuttamista erilaisissa kouluissa, kuten eri vuosiluokkia sisältävissä koulussa tai yhdysluokkaopetuksessa. Ehdotettu ratkaisu helpottaisi koulujen ja opettajien välistä yhteistyötä, mahdollistaisi paremmin samanlaisopetuksen sekä parantaisi edellytyksiä opetuksen eheyttämiseen.

Opetushallitus laatisi opetussuunnitelman perusteisiin kuvauksen oppilaan hyvästä osaamisesta kunkin uuden nivelkohdan loppuun. Tarkoituksena on rakentaa oppilaalle ehyt oppimispolku koko perusopetuksen ajan.

Tuntijaon nivelkohtia ei olisi tarkoitettu ohjaamaan perusopetuksen jakamista luokanopetuksen ja aineenopetuksen kesken, vaan tämä olisi edelleen paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan kuntien päätettävissä perusopetusasetuksen 1 §:n mukaisesti.

Äidinkieli ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen nykyiseen 42 vuosiviikkotunnin vähimmäismäärään esitetään 1 vuosiviikkotunnin lisäystä, jolloin oppiaineen kokonaistuntimäärä olisi vähintään 43 vuosiviikkotuntia. Äidinkielen ja kirjallisuuden opettamiseen varattua tuntimäärää painotettaisiin alakoulun opetuksessa. Vuosiluokkien 2 ja 3 välissä oleva nivelkohta ehdotetaan säilytettäväksi, mutta vuosiluokkien 5 ja 6 välissä oleva nivelkohta ehdotetaan siirrettäväksi 6. ja 7. vuosiluokkien väliin.

Vuosiluokilla 1–2 vähimmäistuntimäärä olisi 14 vuosiviikkotuntia. Vuosiluokille 3–6 esitetään vähintään 20 vuosiviikkotuntia. Vuosiluokille 7–9 esitetään vähintään 9 vuosiviikkotuntia.

Esityksen mukaisella äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen lisätyllä 1 vuosiviikkotunnilla vahvistettaisiin mediakasvatuksen opetusta vuosiluokilla 5–6. Esityksellä syvennettäisiin oppilaiden medialukutaitoa, mediakriittisiä taitoja, sisällön tuottamista sekä osallistumista ja vaikuttamista.

Viimeisimmät kansalliset ja kansainväliset arviointitulokset osoittavat äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen oppimistulosten olevan laskussa sekä eriytyvässä oppilaiden ja koulujen taustatekijöiden mukaan. Erityisesti kirjoitustaidon, kielentuntemuksen ja lukuharrastuneisuuden taso on laskussa, mistä syystä näihin havaittuihin epäkohtiin olisi puuttettava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

A1-kieli

A-kielen kokonaistuntimäärä ehdotetaan säilytettäväksi nykyisellään vähintään 16 vuosiviikkotuntina. Vuosiluokilta 1–6 alkavassa kielessä nivelkohdaksi ehdotetaan nykyisen mukaisesti vuosiluokkien 6–7 nivelkohtaa. Kielenopetus aloitettaisiin kuten nykyisinkin 3. luokalta, ellei opetussuunnitelmassa toisin määrätä. Tuntijako antaa jatkossakin opetussuunnitelmapäätöksen kautta mahdollisuuden varhaisempaan kielenopetuksen aloittamiseen jo 1. tai 2. vuosiluokalta.

Kokonaistuntimäärä olisi vuosiluokilla 3–6 vähintään 9 vuosiviikkotuntia nykyisen 8 vuosiviikkotunnin sijaan. Vuosiluokille 7–9 esitetään vähintään 7 vuosiviikkotuntia, kun voimassa olevan tuntijaon mukainen vähimmäistuntimäärä vuosiluokilla 7–9 on 8 vuosiviikkotuntia.

A2-kieli (vapaaehtoinen A-kieli)

Vapaaehtoisen A-kielen opetukseen ehdotetaan vähintään 10 vuosiviikkotuntia nykyisen vähintään 12 vuosiviikkotunnin sijaan. Voimassa olevan tuntijaon mukainen nivelkohta vuosiluokkien 6 ja 7 välillä esitetään poistettavaksi. Opetus voitaisiin, kuten nykyisinkin, aloittaa 3. vuosiluokalta, jollei opetussuunnitelmassa määrätä aikaisempaa aloitusajankohdtaa. Oppimäärä suoritettaisiin vuosiluokkaan 9 mennessä. Nykyisessä tuntijaossa vuosiluokille 3–6 on varattu vähintään 6 vuosiviikkotuntia ja vuosiluokille 7–9 vähintään 6 vuosiviikkotuntia. Esityksellä pyritään vähentämään ylimääräisen kielen oppimäärän kuormittavuutta, kuitenkin siten, että riittävä kielitaito voidaan perusopetuksen aikana saavuttaa.

Esityksellä annettaisiin opetuksen järjestäjälle mahdollisuus hakea kieliohjelmien monipuolistamiseksi tarkoitettua valtion erityisavustusta oppilaalle vapaaehtoisena opetettavan A2-kielen opetuksen järjestämiseksi. Muita kieliä kuin suomea, ruotsia ja englantia voitaisiin opettaa vapaaehtoisena kokonaisvähimmäistuntimäärän ulkopuolisena perusopetusta täydentävänä A2-kielen opetuksena. Valtion erityisavustuksella järjestetyn A2-kielen opetuksen tuntimäärä ei sisältyisi kaikille yhteiseen opetuksen vähimmäistuntimäärään (222 vuosiviikkotuntia). Tarkoitukseen varattaisiin valtion talousarviossa erillinen määräraha. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (2009/1705) 44 §:n mukaan mm. koulutuspoliittisten tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan myöntää valtionavustusta valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa.

A2- ja B2-kielten opetukseen tarkoitettu erityisrahoitus vakiinnutetaan vastaavalla tavalla kuin vuodesta 1994 käytössä ollut valtionavustus vieraskielisten oppilaiden äidin-kielen ja suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen tukemiseen.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 59 §:n mukaan perusopetuslain mukaisista tehtävistä aiheutuvina käyttökustannuksina ei pidetä valtion ja kuntien välisessä kustannustenjaon tarkistuksessa kustannuksia, joihin myönnetään erikseen lakiin tai valtion talousarvioon perustuvaa valtion rahoitusta, jos rahoituksen myöntämisessä edellytetään kunnan rahoitusosuutta. Ylimääräisen A-kielen avustukseen sisällytettäisiin opetuksen järjestäjän omarahoitusosuus, jolloin se jätettäisiin huomiotta kuntien ja valtion välisessä kustannustenjaon tarkistuksessa. Näin kieliohjelman monipuolistamiseen suunnattava rahoitus olisi aidosti valtionosuusjärjestelmän ulkopuolista lisärahoitusta koulutuspoliittisten tavoitteiden toteuttamiseksi.

Riippumatta siitä, järjestetäänkö A2-kielen opetus kaikille yhteisen vähimmäistuntimäärän (222 vuosiviikkotuntia) puitteissa vai sitä täydentävänä opetuksena, jolloin oppilaan vähimmäistuntimäärän tulisi olla yhteensä vähintään 232 vuosiviikkotuntia, oppimäärä olisi kaikille A2-kieltä opiskeleville sama 10 vuosiviikkotuntia. Opetus tulisi kaikkien oppilaiden osalta sijoittaa oppilaiden työjärjestykseen, järjestää oppilaan työpäivän aikana ja merkitä oppilaan päättötodistukseen arvosana yhtäläisin perustein. Arvosana otettaisiin huomioon jatko-opintoihin pyrittäessä yhtäläisin perustein. Opetushallitus laatisi A2-kielille tavoitteet ja keskeiset sisällöt riippumatta siitä, järjestetäänkö opetus normaalin tuntikehyksen turvin vai ylimääräisenä opetuksena.

Esitys lisäisi opetuksen järjestäjien halukkuutta järjestää vieraiden kielten opetusta ja monipuolistaa kielitarjontaa. Ylimääräisiä kieliä opiskelevien osalta valinnaisuus lisääntyisi sekä kielten että välillisesti myös muiden oppiaineiden osalta. Ylimääräisenä opetuksena toteutettava A2 ja B2-kielen opiskelu ei enää varaisi suurinta osaa valinnaisten aineiden tunneista.

Esityksen mukaan vähimmäistuntimäärää (222 vuosiviikkotuntia) ei voitaisi käyttää ylimääräisen avustuksen turvin rahoitettavan A-kielen opiskeluun, joten kaikille A2-kieltä

perusopetusta täydentävänä opetuksena opiskeleville oppilaille tulisi viimeistään vuosiluokilla 7–9 järjestää kielivalinnoista riippumatta myös B-kielen opetusta kuuden vuosiviikkotunnin oppimäärän verran, mikä osaltaan monipuolistaa kielten osaamista.

Nykyisen asetuksen mukaan vapaaehtoista A-kieltä voidaan opiskella vuosiluokilla 7–9 kielestä riippuen joko valinnaisena aineena tai B-kielen sijasta opetettavana yhteisenä aineena. A2-kieltä opiskelleet ovat kielestä riippuen voineet korvata kaikille yhteisen B-kielen opinnot A2-kielen opinnoilla. Mikäli jompikumpi A-kielistä on ollut toinen kotimainen kieli, ei oppilaan ole tarvinnut opiskella A-kielten lisäksi kaikille yhteistä B-kieltä. Ehdotuksen mukaan opetus voitaisiin opetuksen järjestäjän päätöksellä järjestää kuten nykyisin myös kokonaistuntimäärään sisältyvänä valinnaisena aineena, jolloin edellä mainittu B-kielen korvaaminen olisi edelleen mahdollista. Tällöin opetukseen ei kuitenkaan olisi mahdollista saada valtion erityisavustusta.

Kaikissa tapauksissa on huolehdittava siitä, että oppilas suorittaa perusopetuslain 11 §:n mukaiset toisen kotimaisen kielen opinnot, ellei tämän asetuksen 8 §:stä muuta johdu.

B-kielet

Yhteisen B1-kielen vähimmäistuntimäärä esitetään säilytettäväksi ennallaan 6 vuosiviikkotuntina. Kaikille yhteinen B1-kieli on toinen kotimainen kieli, ellei oppilas opiskele sitä jo A-kielenä. B-kielen opiskelu alkaisi kuten nykyisinkin 7. vuosiluokalta, ellei opetussuunnitelmassa toisin määrätä.

Voimassa olevan asetuksen mukaan valinnaisten aineiden vähimmäistuntimäärää voidaan käyttää kielten opetukseen. Opetuksen järjestäjät ovat voineet järjestää ylimääräisen B2-kielen opetusta opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opetussuunnitelman perusteet on laadittu neljälle vuosiviikkotunnille. Voimassa olevassa tuntijakoasetuksessa ei ole määriteltä B2-kielelle oppimäärää. Opetushallitus on opetussuunnitelman perusteissa määrittänyt B2-kielen oppimääräksi neljä vuosiviikkotuntia. Esityksessä ehdotetaan, että vapaaehtoisen B2-kielen vähimmäistuntimääräksi säädettäisiin neljä vuosiviikkotuntia.

Kuten ylimääräisen A2-kielen osalta, asetuksessa säädettäisiin opetuksen järjestäjän mahdollisuudesta järjestää muiden kuin englannin, suomen ja ruotsin kielen B2-oppimäärän opetus ylimääräisenä vähimmäistuntimäärän ylittävänä opetuksena, jonka järjestämiseksi opetuksen järjestäjä voisi hakea valtion erityisavustusta.

Valtion erityisavustuksella järjestetyn B2-kielen opetuksen tuntimäärä ei sisältyisi kaikille yhteiseen opetuksen vähimmäistuntimäärään (222 vuosiviikkotuntia) eikä siihen voisi käyttää tuntijaossa määrättyjä valinnaisten aineiden vähimmäiskiintiötä. Ylimääräistä B2-kieltä opiskelevan oppilaan kokonaisvähimmäistuntimäärä olisi näin ollen vähintään 226 vuosiviikkotuntia. Tarkoitukseen varattaisiin valtion talousarviossa erillinen määräraha. B2-kielen opetuksen järjestäminen ylimääräisen avustuksen turvin olisi opetuksen järjestäjän päätettävissä.

Riippumatta siitä, järjestetäänkö B2-kielen opetus kaikille yhteisen vähimmäistuntimäärän sisällä (222 vuosiviikkotuntia) vai sitä täydentävänä opetuksena, oppimäärä olisi kaikille B2-kieltä opiskeleville sama 4 vuosiviikkotuntia. Opetus tulisi kaikkien oppilaiden osalta sijoittaa oppilaiden työjärjestykseen, järjestää oppilaan työpäivän aikana ja merkitä oppilaan päättötodistukseen arvosana yhtäläisin perustein. Arvosana otettaisiin huomioon jatko-opintoihin pyrittäessä yhtäläisin perustein. Opetushallitus laatisi B2-kielelle tavoitteet ja keskeiset sisällöt riippumatta siitä, järjestetäänkö opetus normaalin tuntikehyksen turvin vai ylimääräisenä opetuksena.

Matematiikka

Matematiikan opetuksen kokonaistuntimäärä esitetään säilytettäväksi nykyisellään vähintään 32 vuosiviikkotuntina. Vuosiluokkien 2 ja 3 välissä oleva nivelkohta ehdotetaan säilytettäväksi, mutta vuosiluokkien 5 ja 6 välissä oleva nivelkohta ehdotetaan siirrettäväksi 6. ja 7. vuosiluokkien väliin. Vuosiluokilla 1–2 tuntimäärä olisi vähintään 6 vuosiviikkotuntia. Vuosiluokille 3–6 esitetään vähintään 15 vuosiviikkotuntia. Vuosiluokille 7–9 esitetään vähintään 11 vuosiviikkotuntia.

Ympäristö- ja luonnontieto

Voimassa olevan tuntijaon ympäristö- ja luonnontieto -aineryhmä muodostuu ympäristöopin, biologian ja maantiedon, fysiikan ja kemian sekä terveystiedon oppiaineista. Aineryhmän nimi esitetään muutettavaksi ympäristöopiksi vuosiluokilla 1–6. Ympäristöoppia opetettaisiin vuosiluokilla 1–6 kokonaisuutena vähintään 14 vuosiviikkotuntia. Ympäristöopin kokonaisuuteen esitetään nivelkohtia vuosiluokkien 2 ja 3 sekä 6 ja 7 väliin. Ympäristöoppi olisi vuosiluokilla 1–6 biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma.

Vuosiluokilla 1–2 ympäristöoppia esitetään opetettavaksi vähintään 4 vuosiviikkotuntia ja vuosiluokilla 3–6 vähintään 10 vuosiviikkotuntia. Näin luonnontieteelliset oppiaineet muodostavat yhtenäisen tiedonalapohjaisen kokonaisuuden, ja niissä voidaan soveltaa samansuuntaista ilmiökeskeistä pedagogiikkaa.

Vuosiluokilla 7–9 opetusta annettaisiin biologian ja maantiedon, fysiikan ja kemian sekä terveystiedon oppiaineina kuten nykyisinkin. Biologiaa ja maantietoa esitetään opetettavaksi nykyisen tuntijaon mukaisesti vuosiluokilla 7–9 vähintään 7 vuosiviikkotuntia. Fysiikkaa ja kemiaa esitetään opetettavaksi vähintään 7 vuosiviikkotuntia kuten nykyisinkin ja terveystietoa vähintään 3 vuosiviikkotuntia.

Esitys laajentaisi ympäristöopin opetuksen kattamaan myös vuosiluokat 5 ja 6 ja vahvistaisi hallitusohjelman mukaisesti oppiaineiden välistä yhteistyötä.

Uskonto/Elämänkatsomustieto

Uskonnon tai elämänkatsomustiedon kaikille yhteisen opetuksen kokonaistuntimäärän esitetään säilyvän nykyisellään vähintään 11 vuosiviikkotuntina. Opetuksen nivelkohdiksi esitetään vuosiluokkien 2 ja 3 ja vuosiluokkien 6 ja 7 välejä, kun nykyisessä tuntijaossa nivelkohta on vuosiluokkien 5 ja 6 välissä. Uskonnon tai elämänkatsomustiedon opettamiseen varattua tuntimäärää painotetaan alkuopetuksessa 1 vuosiviikkotunnilla oppiaineen opetukseen varatun kokonaistuntimäärän puitteissa.

Vuosiluokilla 1–2 vähimmäistuntimäärä olisi 3 vuosiviikkotuntia. Vuosiluokille 3–6 esitetään vähintään 5 vuosiviikkotuntia ja vuosiluokille 7–9 esitetään vähintään 3 vuosiviikkotuntia. Esitys mahdollistaisi perusopetuksen vuosiluokilla 1–2 nykyistä paremmin tutustumisen monipuolisesti erilaisiin uskontoihin ja maailmankatsomuksiin sekä varaisi aikaa lapsen omaan elämään liittyvälle pohdinnalle.

Historia ja yhteiskuntaoppi

Historian ja yhteiskuntaopin opetukseen esitetään yhden vuosiviikkotunnin lisäystä, jolloin kokonaistuntimäärä olisi vähintään 11 vuosiviikkotuntia. Lisätunti sijoitettaisiin

yhteiskuntaopin opetukseen vuosiluokilla 5–6. Asetuksessa säädettäisiin, että yhteiskuntaoppia opetettaisiin vuosiluokilla 5–6 vähintään 1 vuosiviikkotunti ja vuosiluokilla 7–9 vähintään 3 vuosiviikkotuntia.

Voimassa olevassa tuntijaossa ei ole määritelty yhteiskuntaopille omaa tuntimäärää. Käytännössä yhteiskuntaoppia on opetettu 3 vuosiviikkotuntia pääsääntöisesti perusopetuksen viimeisellä vuosiluokalla. Tarkempi historian opetukseen ja yhteiskuntaopin opetukseen varatusta tuntimäärästä säätäminen selkeyttäisi näiden aineiden opetuksen järjestämistä ja mahdollistaisi mainitun lisätunnin kohdentamisen juuri yhteiskuntaopin opetukseen. Esitys lisäisi ja varhentaisi opetusta yhteiskunnallisen vaikuttamisen periaatteista. Esityksellä taattaisiin edellytykset myös taloustiedon opetuksen syventämiseen.

Historian opetus aloitettaisiin kuten nykyisinkin 5. vuosiluokalta, ellei opetussuunnitelmassa toisin määrätä. Vuosiluokilla 5–6 tuntimäärä olisi vähintään 3 vuosiviikkotuntia ja vuosiluokilla 7–9 tuntimäärä säilyisi vähintään 4 vuosiviikkotuntina.

Taide- ja taitoaineet

Taide- ja taitoaineiden opetuksen nykyistä kokonaistuntimäärää (56) ehdotetaan lisättäväksi yhdellä vuosiviikkotunnilla, jolloin kokonaistuntimäärä olisi 57. Nivelkohta, joka voimassa olevassa tuntijaossa on 4. ja 5. vuosiluokkien välissä, ehdotetaan siirrettäväksi 6. ja 7. vuosiluokkien väliin. Toinen nivelkohta sijoitettaisiin 2. ja 3. vuosiluokkien väliin. Lisäksi taide- ja taitoaineiden kokonaistuntimäärään sisältyvästä oppiaineiden keskinäisestä valinnaistuntimäärästä eli niin sanotusta välyksestä (6 + 6 vuosiviikkotuntia) ehdotetaan siirrettäväksi 2 + 2 vuosiviikkotuntia kaikille yhteisen opetuksen vähimmäistuntimäärään.

Taide- ja taitoaineiden kaikille oppilaille yhteisenä vähimmäistuntimääränä ehdotetaan opetettavaksi perusopetuksen aikana musiikkia yhteensä vähintään 8 vuosiviikkotuntia, mikä on 1 vuosiviikkotunnin lisäys nykyiseen tuntijakoon. Kuvataiteeseen ehdotetaan lisättäväksi 2 vuosiviikkotuntia, jolloin kuvataidetta opetettaisiin kaikille yhteisenä oppiaineena yhteensä vähintään 10 vuosiviikkotuntia. Käsityöhön ehdotetaan 1 vuosiviikkotunnin lisäystä, jolloin käsityötä opetettaisiin kaikille yhteisenä oppiaineena yhteensä vähintään 12 vuosiviikkotuntia. Liikuntaa ehdotetaan opetettavaksi kaikille yhteisenä oppiaineena vähintään 19 vuosiviikkotuntia eli 1 vuosiviikkotunti nykyistä enemmän.

Lisäksi opetuksen järjestäjä kohdentaisi päättämällään tavalla eri taide- ja taitoaineiden opetukseen vuosiluokilla 1–6 yhteensä 4 vuosiviikkotuntia ja vuosiluokilla 7–9 yhteensä 4 vuosiviikkotuntia.

Kaikille yhteinen opetus lisääntyisi viidellä tunnilla. Ehdotus lisäisi taide- ja taitoaineiden tuntimäärää ja erityisesti kaikille yhteisen opetuksen määrää. Tämä takaisi aiempaa paremmin riittävän opetustuntimäärän kokoaikaisen kelpoisen opetushenkilöstön palkkaamiseksi ja tältä osin helpottaisi taide- ja taitoaineiden opetuksen järjestämistä. Ehdotetut tuntimäärät mahdollistavat painotetun opetuksen kuten musiikki-, kuvataide-, käsityö- ja liikuntaluokkien toiminnan. Erityisen vahvasti painottuneessa opetuksessa opetuksen järjestäjä resursoisi, kuten nykyisinkin, jonkin verran vähimmäistuntimäärän ylittäviä tunteja.

Kotitalous

Kotitalouden opetuksen vähimmäistuntimäärä esitetään säilytettäväksi nykyisenä vähintään 3 vuosiviikkotuntina vuosiluokilla 7–9, ellei opetussuunnitelmassa toisin määrätä. Kuten nykyisinkin, kotitalouden opetus voisi käytännössä keskittyä vuosiluokalle 7 ja jat-

kua sen jälkeen osana valinnaisia aineita, joissa tämän esityksen vapaaehtoiseen kielenopetukseen ehdotettujen muutosten takia on aiempaa enemmän liikkumavaraa.

Oppilaanohjaus

Oppilaanohjaukseen varattuja luokkatunteja olisi nykyisen tuntijaon mukaisesti vähintään 2 vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 7–9, jollei opetussuunnitelmassa toisin määrätä. Oppilaanohjausta sisältyy opetukseen kaikilla vuosiluokilla. Ohjaus tapahtuu osin muun opetuksen yhteydessä, osin henkilökohtaisena tai pienryhmissä tapahtuvana ohjauksena. Oppilaanohjauksessa painotetaan jokaisen opettajan vastuuta oppilaiden ohjaukseen. Valinnaisaineiden tunteja voidaan käyttää myös oppilaanohjaukseen.

Aihekokonaisuudet

Oppiainerajat ylittävään opetussuunnitelman perusteissa tarkemmin määriteltävien aihekokonaisuuksien opetukseen esitetään varattavaksi vähintään 1 vuosiviikkotunti vuosiluokilla 7–9. Aihekokonaisuuksille ei ole aiemmin tuntijaossa varattu omaa vähimmäistuntimäärää.

Opetushallitus päättää perusopetuslain 14 §:n mukaisesti tarkemmin aihekokonaisuuksien tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä. Aihekokonaisuuksien tulee tukea perusopetuslaissa ja tässä asetuksessa säädettyjä opetuksen valtakunnallisia tavoitteita. Aihekokonaisuuksien kautta voidaan vahvistaa yhteisöllistä toimintakulttuuria, jossa arvokasvatus, demokratiakasvatus, tapakasvatus ja vastuu tulevaisuuden ympäristöstä sekä asenteet yritytöiden ja teknologiaan, kansainvälisyyteen ja jatkuvaan itsensä kehittämiseen ovat oppilaiden kokonaiskasvun ja kehityksen kannalta tärkeitä sisältöjä. Käytännössä esimerkiksi oppiainerajat ylittävien koulun yhteisten tai yhteiskunnan toimijoiden kanssa yhteistyössä toteutettavien projektien toteuttaminen helpottuu, kun käytössä on nimenomaisesti yhteiseen tekemiseen varattu resurssi. Asetuksella säädetty vähimmäistuntiresurssi mahdollistaa edellä mainittuja tavoitteita vahvistavan oppiainejakoon sitomattoman opetuksen toteuttamisen tasapuolisesti koko maassa.

Valinnaiset aineet

Perusopetuslain 11 §:n 2 momentin mukaan oppilaalle voidaan antaa opetusta muissakin kuin pykälässä mainituissa perusopetukseen soveltuvissa aineissa sen mukaan kuin opetussuunnitelmassa määrätään. Näiden aineiden opiskelu voi olla oppilaalle osittain tai kokonaan vapaaehtoista tai valinnaista.

Tuntijaossa kaikille yhteisten valinnaisaineiden vähimmäistuntimääräksi ehdotetaan 9 vuosiviikkotuntia nykyisen 13 vuosiviikkotunnin sijaan. Tämä 9 vuosiviikkotuntia sisältyisi ehdotettuun vähintään 222 kokonaistuntimäärään. Valinnaisena aineena voitaisiin opettaa perusopetukseen soveltuvia tämän asetuksen 2–4 §:ssä säädettyjä tavoitteita tukevia aineita tai useasta aineesta muodostettuja ainekokonaisuuksia sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä opetussuunnitelmassaan määrää. Näitä voisivat olla perusopetuslaissa mainittujen oppiaineiden syventävien ja soveltavien oppimäärien tai niistä muodostettujen kokonaisuuksien lisäksi esimerkiksi tieto- ja viestintätekniikka. Valinnaisten aineiden kiintiöstä on myös mahdollista järjestää monen eri oppiaineen alueelle kuuluvaa draaman ja taloustiedon opetusta sekä kansalaistaitoja vahvistavaa opetusta. Draaman opetus tukisi muun muassa muita taide- ja taitoaineita sekä äidinkielen ja kirjallisuuden opintoja.

Draama on taiteen ja siten myös taidekasvatuksen itsenäinen osa-alue, jolla on selkeästi määriteltävissä oleva oma sisältönsä ja metodiikkansa. Draamaopetuksella on saavutettavissa tavoitteita, jotka eivät sisälly muiden nykyisten oppiaineiden tavoitteisiin. Draaman opiskelun kautta oppilas voi kehittää myös yhteiskunnassa toimimisen kannalta keskeisiä valmiuksia.

Esityksessä valinnaisuus ylimääräisiä kieliä valinneiden oppilaiden osalta lisääntyy, sillä esitys lisää ylimääräisiä kieliä valinneiden oppilaiden valinnaisten tuntien määrää, koska ylimääräisenä opetuksena toteutettava A2-kielen ja B2-kielen opiskelu muiden kuin suomen, ruotsin ja englannin osalta ei enää varaa suurinta osaa valinnaisten aineiden tunneista kuten nykyisin. Lisäksi jo nykyisellään enemmistö opetuksen järjestäjistä tarjoaa opetusta yli säädetyn vähimmäistuntimäärän, mitä on mahdollista kohdentaa myös valinnaisten aineiden opetukseen kuten nykyisin.

7 § Muille kuin oppivelvollisille annettavan perusopetuksen tuntijako

Asetuksen 7 §:ssä säädettäisiin muille kuin oppivelvollisille annettavan perusopetuksen tuntijaosta. Pykälä vastaisi voimassa olevan asetuksen 7 §:ää. Opinnot muodostuisivat kuten tähänkin asti eri oppiaineiden ja aineryhmien pakollisista ja valinnaisista kursseista. Kurssimäärät olisivat vähimmäismääriä ja niitä olisi yhteensä 44 kurssia. Opetuksen järjestäjä voisi päättää, että pakollisten kurssien määrä on tuntijakotaulukossa todettua suurempi. Pakollisia aineita olisivat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieras kieli, matematiikka, uskonto tai elämäntutkimus ja yhteiskunnalliset ja luonnontieteelliset aineet, joihin kuuluvat historia ja yhteiskuntaoppi, fysiikka, kemia, biologia ja maantieto. Lisäksi voidaan opettaa muita perusopetukseen soveltuvia aineita ja aihealueita.

Pykälässä säädettäisiin oppilaan velvollisuudesta valita yhteiskunnallisista ja luonnontieteellisistä aineista vähintään neljä sekä velvollisuudesta opiskella yhtä kieltä pitkän oppimäärän ja yhtä kieltä lyhyen oppimäärän mukaisesti. Opetuksen järjestäjällä olisi velvollisuus tarjota valinnaisena aineena vähintään yhtä vierasta kieltä. Pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta poiketa vankilaopetuksessa tuntijaosta sen mukaan kuin opetussuunnitelmassa määrätään. Tämän asetusehdotuksen 6 §:ssä mainittu mahdollisuus toteuttaa valinnaisten kielten opiskelu kokonaisvähimmäistuntimäärän ulkopuolisena perusopetusta täydentävänä opetuksena ei koskisi tässä pykälässä tarkoitettua muille kuin oppivelvollisille annettavaa perusopetusta.

Tarkoituksena on, että muille kuin oppivelvollisille annettavan perusopetuksen kokonaisuutta tarkasteltaisiin myöhemmin erikseen, koska on ilmennyt työryhmän toimeksiantoa laajempia kehittämishaasteita, joiden ratkaiseminen edellyttää erillistä valmistelua.

8 § Kieltenopetusta koskevat erityissäännökset

Asetuksen 8 §:ssä säädettäisiin kieltenopetusta koskevista erityissäännöksistä. Pykälä vastaisi voimassa olevan asetuksen 8 §:ää.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin osittain tai kokonaan muulla kuin koulun opetuskielillä opetusta antavien koulujen mahdollisuudesta jakaa äidinkielen ja kirjallisuuden tunnit sekä opetuksessa käytettävän kielen tunnit normaalista tuntijaosta poikkeavalla tavalla. Tämä mahdollistaisi edelleen mm. kotimaisten kielikylpyjen järjestämisen ja vieraskielisten koulujen opetusjärjestelyt. Momentti vastaisi voimassa olevaa momenttia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voitaisiin opettaa joko kokonaan

tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Säännös mahdollistaisi suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen järjestämisen. Momentti vastaisi voimassa olevaa momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta jakaa äidinkielen ja kirjallisuuden sekä muiden kielten opettamiseen käytettävä tuntimäärä asetuksessa säädetyistä poiketen opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla niiden saamenkielisten, romanikielisten tai vieras-kielisten oppilaiden osalta, joille opetetaan äidinkielenä oppilaan omaa äidinkieltä perusopetuslain 12 §:n perusteella. Säädos mahdollistaisi esimerkiksi sen, että saamea äidinkielenään opiskelevien osalta äidinkielen ja kirjallisuuden ja vieraiden kielten oppiaineen oppitunnit voitaisiin jakaa saamen ja suomen kielten sekä vieraiden kielten kesken kuten nykyisin. Oppilaalle opetettaisiin toisen kotimaisen kielen sijasta suomen kieltä tai ruotsin kieltä erityisen oppimäärän mukaisesti, esimerkiksi opetussuunnitelman perusteissa määritellyn suomea saamenkielisille -oppimäärän mukaisesti. Momentti vastaisi voimassa olevaa momenttia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että koulussa on tarjottava valinnaisena aineena saamen kieltä, mikäli koulussa on saamelaisten kotiseutualueella asuvia oppilaita. Koulussa, jossa saamenkielisille, romanikielisille ja vieraskielisille oppilaille opetetaan äidinkielenä oppilaan omaa äidinkieltä, tulisi valinnaisena aineena olla ruotsin kieli tai suomen kieli. Säännös varmistaisi kaikkien oppilaiden mahdollisuuden opiskella molempia kotimaisia kieliä ja saavuttaa näin jatko-opintokelpoisuus. Momentti vastaisi voimassa olevaa momenttia.

Pykälän 5 momentissa säädetään, että viittomakielen opetus järjestetään äidinkieleen ja kirjallisuuteen sekä muihin kieliin varatuilla tunneilla. Momentti vastaisi voimassa olevaa momenttia.

9 § Erityisopetusta koskevat erityissäännökset

Tuntijakoasetuksen 9 §:ssä säädettäisiin erityisopetusta koskevista erityissäännöksistä. Säännökset vastaavat muutoin voimassa olevan asetuksen 9 §:n säännöksiä, mutta ne muutettaisiin vastaamaan perusopetuslain 1.1.2011 voimaan tulleita erityisopetusta koskevia säännöksiä.

Voimassa olevan perusopetuslain 17 §:n 1 momentin mukaan erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Erityistä tukea saavan oppilaan opetuksessa voidaan poiketa opetuksen sisältöä määrittelevästä perusopetuslain 11 §:stä sen mukaan kuin perusopetuslain 14 §:n nojalla säädetään tai määrätään. Perusopetuslain 17 §:n 2 momentin mukaan erityisen tuen antamista koskevassa päätöksessä on tarvittaessa määrättävä 1 momentissa tarkoitettu oppilaan opetuksen poikkeavasta järjestämisestä.

Tuntijakoasetuksen 9 §:n 1 momentissa säädettäisiin, että perusopetuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua oppilaan opetus voidaan, jos se on oppilaan oppimisedellytykset huomioon ottaen perusteltua, järjestää 6 ja 7 §:stä poiketen siten, kuin perusopetuslain 17 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisen tuen antamista koskevassa päätöksessä määrätään.

Perusopetuslain 25 §:n 2 momentissa tarkoitettujen pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voitaisiin tarvittaessa järjestää siten, ettei yhteisenä aineena opeteta toista kotimaista kieltä eikä vierasta kieltä. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetuksessa oppiaineita voitaisiin yhdistää oppiainekokonaisuuksiksi ja jakaa osa-alueisiin siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään. Momentti vastaisi voimassa olevaa asetusta.

Pykälän kolmannen momentin mukaan vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus voitaisiin järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään. Momentti vastaisi voimassa olevaa asetusta.

10§ Erityisen koulutustehtävän saaneen opetuksen järjestäjän antamaa opetusta koskevat erityissäännökset

Perusopetuslain 11 §:n 1 momentin mukaan perusopetuksen järjestäjä voi 7 tai 8 §:n nojalla määrätyn erityisen koulutustehtävän mukaisesti poiketa tämän kyseisen momentin säännöksistä. Perusopetuslain 23 §:n mukaan asianomainen ministeriö voi antaa luvapidentää lukuvuotta. Lisäksi tietyt koulut noudattavat opetuksessaan perusopetuslailla kumottujen aikaisempien säädösten mukaan laadittuja normaalista poikkeavia opetussuunnitelmia perusopetuslain siirtymäsäännösten nojalla, kunnes opetuksen järjestäjä hyväksyy perusopetuslain mukaisen opetussuunnitelman

Kaikkia edellä kuvattuja mahdollisia poikkeuksia yleisestä tuntijaosta ei ole tarkoituksenmukaista sisällyttää tuntijakoasetukseen. Tuntijakoasetuksen 10 pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että perusopetuslain 7 §:n 3 momentin mukaisen erityisen koulutustehtävän saaneen opetuksen järjestäjän antamassa opetuksessa voidaan poiketa 6 tai 7 §:stä sen mukaan kuin opetuksen järjestämisluvassa määrätään. Säädos mahdollistaisi poikkeamisen opetuksen tavoitteiden, oppiaineiden ja oppimäärien osalta eräiltä osin perusopetuksen yleisistä tavoitteista, yhteisistä oppiaineista, tuntijaosta ja opetussuunnitelman perusteista. Pykälä vastaisi voimassa olevan asetuksen 10 §:ää.

11§ Erinäiset määräykset

Perusopetuslain 14 §:n mukaan valtioneuvosto päättää opetuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja Opetushallitus päättää oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien, oppilaanohjauksen ja muun perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä.

Tuntijakoasetuksen 11 pykälässä todettaisiin, että opetussuunnitelman perusteissa määrätään tarkemmin ne tiedot ja taidot, jotka oppilaan tulee perusopetuksen oppimäärän suorittaessaan saavuttaa. Pykälään on lisätty sana ”tarkemmin”. Muilta osin pykälä vastaisi voimassa olevan asetuksen 11 §:ää. Opetushallituksen määräämissä opetussuunnitelman perusteissa siis tarkennettaisiin oppiaine- ja aihekokonaisuuskohtaisesti tuntijakoasetuksessa säädettyjä valtakunnallisia tiedollisia ja taidollisia tavoitteita. Esitys vastaisi perusopetuslain 14 §:ssä säädettyä tehtävänjakoa ja vahvistaisi tässä asetuksessa säädettyjen opetuksen valtakunnallisten tavoitteiden ohjausvaikutusta.

3.2 Ehdotus perusopetusasetuksen muuttamiseksi

Asetuksella ehdotetaan muutettavaksi perusopetusasetuksen opetuksen vuosittaista määrää sääntelevää 3 § 1 momenttia. Muutosasetuksella tasattaisiin opetuksen vuosiluokkakohaisia vähimmäistuntimäärien eroja perusopetuksen alku- ja loppuvaiheen välillä.

Ehdotuksen mukaan perusopetusta annettaisiin oppilaalle ensimmäisellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 19 vuosiviikkotuntia, toisella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 20, kolmannella ja neljännellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 23, viidennellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 24, kuudennella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 25, seitsemännellä ja kahdeksannella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 29 ja yhdeksännellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 30 tuntia työviikossa.

Voimassa olevaan asetukseen verrattuna toisella ja kuudennella vuosiluokalla opetuksen vähimmäisvuosiviikkotuntimäärä kasvaisi yhdellä ja vastaavasti seitsemännellä ja kahdeksannella vuosiluokalla vähenisi yhdellä vuosiviikkotunnilla perusopetuksen kokonaisvuosiviikkotuntimäärän pysyessä ennallaan.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä on taloudellisia vaikutuksia.

Ottaen huomioon hallitusohjelmaan kirjatut julkisen talouden vakauttamista ja kunta-politiikkaa koskevat tavoitteet ehdotetaan, että uudistus toteutetaan nykyisen vuosiviikkotuntimäärän puitteissa. Esityksessä ei esitetä uusia oppiaineita perusopetukseen eikä myöskään uusia velvoitteita tai laajenevia tehtäviä opetuksen järjestäjille, koska nämä edellyttäisivät huomattavia lisäresursseja sekä valtion että kuntien talouden näkökulmasta.

Esi- ja perusopetuksen laskennalliset kokonaiskustannukset ovat tällä hetkellä arviolta noin 3,9 miljardia euroa.

Perusopetuksen uudistettu tuntijako otettaisiin käyttöön kaikkien vuosiluokkien osalta 1.8.2016 alkaen, jonka jälkeen uudistuksen toimenpiteet tulevat voimaan.

Kustannuksia muodostuisi uuden tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden ja näihin perustuvien paikallisten opetussuunnitelmien valmistelusta, opetushenkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksesta sekä kieliohjelman monipuolistamisesta. Esityksestä aiheutuvat kokonaiskustannukset olisivat arviolta noin 29 275 000 euroa eli 0,73 prosenttia verrattuna valtion talousarviossa vuodelle 2012 arvioituihin esi- ja perusopetuksen kokonaiskustannuksiin.

Vuonna 2014–2015 kustannusvaikutus olisi valtiolle yhteensä noin 4 500 000 euroa. Opetuksen järjestäjälle aiheutuvia kustannuksia olisi arviolta 500 000 euroa. Kustannukset muodostuisivat pääasiassa opetuksen järjestäjien opetussuunnitelmien valmistelutyöstä ja opetushenkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksesta.

Esityksessä ehdotetaan, että opetuksen järjestäjällä olisi mahdollisuus opettaa A2- ja/tai B2 -kieltä vapaaehtoisena kokonaisvähimmäistuntimäärän ulkopuolisena perusopetusta täydentävänä opetuksena kuten nykyisinkin. Opetuksen järjestäjällä olisi mahdollisuus saada näiden vieraiden kielten opetuksen järjestämiseen erityistä valtionavustusta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain (1705/ 2009) 44 §:n 1 momentin perusteella. Tämä merkitsee sitä, että valtio ottaa vastattavakseen merkittävän osan vapaaehtoisena kokonaisvähimmäistuntimäärän ulkopuolisena opetettavasta A2- ja B2-kielen opetuksesta aiheutuvista kustannuksista. Tällä pyritään monipuolistamaan ja lisäämään vieraiden kielten opiskelua. Globalisaatiokehitys, lisääntynyt liikkuvuus sekä yhteiskunnan ja työ- ja elinkeinoelämän muutokset edellyttävät nykyistä monipuolisempaa kielitaitoa. Kansainvälisen osaamisen perustekijä on hyvä ja monipuolinen kielitaito, jonka perusta luodaan perusopetuksessa. Kieliohjelman monipuolistamiseen varattaisiin valtion talousarvioon erillinen määräraha.

A2- ja B2-kielten opetukseen tarkoitettu erityisrahoitus vakiinnutetaan vastaavalla tavalla kuin vuodesta 1994 käytössä ollut valtionavustus vieraskielisten oppilaiden äidin-kielen ja suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen tukemiseen.

Vuonna 2016 esityksen kustannusvaikutus olisi arviolta 12 750 000 euroa, ja kustannuksia muodostuisi opetuksen järjestäjien opetussuunnitelmien valmistelutyöstä, opetus-toimen henkilöstökoulutuksesta sekä A2- ja B2-kielen opetukseen myönnettävästä valtion erityisavustuksesta puolen vuoden osalta. Valtiolla kustannuksia aiheutuisi 10 200 000 euroa ja opetuksen järjestäjille 2 812 500 euroa.

Vuonna 2017 A2- ja B2-kielen opetukseen myönnettävän valtion erityisavustuksen osalta kustannuksia syntyisi koko kouluvuoden osalta yhteensä noin 20 500 000, mistä valtion rahoitettavaksi tulisi 15 400 000 euroa. Opetuksen järjestäjän omarahoitusosuus olisi 5 125 000 euroa koko vuoden osalta. Koska jo nykyisellään opetuksen järjestäjät tarjoavat A2- ja B2-kielen opetusta, todelliset uusista opiskelijoista aiheutuvat kustannukset opetuksen järjestäjille ovat laskennallista arviota pienemmät. Uusien A2- ja B2-kielen opiskelijoista aiheutuvat kustannukset olisivat opetuksen järjestäjille arviolta 514 000 euroa koko vuoden osalta vuosittain.

Opetussuunnitelman perusteiden valmistelu

Perusopetuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden ja tuntijaon uudistamisen jälkeen on uudistettava opetussuunnitelman perusteet ja niihin perustuvat opetuksen järjestäjän laatimat paikalliset opetussuunnitelmat. Näiden kustannusten rahoittaminen olisi tarkoituksenmukaisinta valtionavustusten kautta. Valtionavustusten kautta on mahdollista kohdentaa rahoitus suoraan opetuksen järjestäjien opetussuunnitelmatyön tukemiseen. Tätä käyttötarkoitusta varten varattaisiin valtion talousarvioon noin 3 miljoonan euron määräraha vuosille 2014–2016. Määrärahaa olisi mahdollista käyttää myös opetussuunnitelman laadintaa ja kehittämistä koskevaan valtion rahoittamaan täydennyskoulutukseen osallistumisesta aiheutuviin kustannuksiin. Valtionavustuksissa omavastuu on yleensä noin 25 %, joten opetuksen järjestäjälle aiheutuisi kustannuksia noin 750 000 euroa. Määräraha mahdollistaa yhteensä vähintään 86 705 tuntia opetussuunnitelmien valmisteluaikaa opetuksen järjestäjille. Laskelmassa on käytetty keskimääräistä 43,25 euron opetustunnin hintaa.

Opetushenkilöstön jatko- ja täydennyskoulutus

Perusopetuksen tuntijaon, opetussuunnitelman perusteiden sekä näihin perustuvien opetuksen järjestäjän laatimien paikallisten opetussuunnitelmien uudistaminen aiheuttaa tarvetta opetushenkilöstön jatko- täydennyskoulutukselle. Opetushenkilöstön henkilöstökoulutuksella tuetaan opettajien opetussuunnitelma-ajattelun ja didaktisen ajattelun uudistumista sekä vahvistetaan opetushenkilöstön pedagogisia taitoja ja aineenhallintaa ottaen huomioon myös taide- ja taitoaineisiin, äidinkieleen ja kirjallisuuteen, yhteiskuntaoppiin ja oppiainerajat ylittävään opetukseen esitetyt muutokset. Esitykseen liittyvät opettajien jatko- ja täydennyskoulutuksen kustannukset tulisivat rahoitettaviksi kokonaan valtiontalouden vuosien 2013–2016 budjettikehyksen sisältä. Nykyistä valtion täydennyskoulutuksen rahoitusta voidaan suunnata uudistuksen vaatimaan opetushenkilöstön täydennyskoulutukseen. Opetushenkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksesta aiheutuvat kustannukset olisivat valtiolle yhteensä arviolta 5 miljoonaa euroa.

Kieliohjelman monipuolistaminen

Esityksessä ehdotetaan, että opetuksen järjestäjällä olisi mahdollisuus opettaa A2- ja B2-kieltä vapaaehtoisena kokonaisvähimmäistuntimäärän ulkopuolisena perusopetusta täydentävänä opetuksena. Opetuksen järjestäjällä olisi mahdollisuus saada tätä käyttötarkoitusta varten erityistä valtionavustusta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/ 2009) 44 §:n 1 momentin perusteella muiden kielten kuin suomen, ruotsin ja englannin kielen opetuksesta aiheutuviin kuluihin. Tämä merkitsee, että valtio ottaa vastattavakseen merkittävän osan vapaaehtoisena kokonaisvähimmäistuntimäärän ulkopuolisena opetettavasta A2- ja B2-kielen opetuksesta aiheutuvista kustannuksista.

Valtion talousarvioon varattaisiin vuosittain noin 15 400 000 euron määräraha. Myönnettävä erityisavustus edellyttäisi opetuksen järjestäjän omarahoitusosuutta. Valtionavustuksissa omavastuu on yleensä noin 25 %. Vuonna 2016 kustannuksia syntyisi opetuksen järjestäjille puolen vuoden osalta eli yhteensä arviolta 2 562 500 euroa, ja tämän jälkeen vuosittaisen kustannuksen arvioidaan olevan noin 5 125 000 euroa. Koska jo nykyisellään opetuksen järjestäjät tarjoavat A2- ja B2-kielen opetusta, todelliset uusista opiskelijoista aiheutuvat kustannukset opetuksen järjestäjille ovat laskennallista arviota pienemmät. Uusista A2- ja B2-kielen opiskelijoista aiheutuvat kustannukset olisivat opetuksen järjestäjille noin 514 000 euroa vuosittain.

Laskelmassa on huomioitu A2- ja B2-kielen nykyinen tarjonta. Kielivalintoja koskevien tietojen mukaan oppilaalle muuta vapaaehtoista A2-kieltä kuin englantia, ruotsia tai suomea opiskelee perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 yhteensä noin 15 430 oppilasta ja perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 yhteensä noin 14 938 oppilasta. Yhteensä muuta A2-kieltä kuin englantia, ruotsia tai suomea opiskelee perusopetuksessa kaikkiaan noin 30 368 oppilasta.

Vuosiluokilla 7–9 B2-kieltä opiskelevien määrä on laskenut. Vuonna 1994 vapaaehtoista B2-kieltä opiskeli noin 40 % oppilaista ja vuoteen 2009 mennessä määrä oli pudonnut noin 14 %:iin. Kielivalintoja koskevien tietojen mukaan oppilaalle vapaaehtoista B2-kieltä opiskeli vuonna 2009 noin 18 600 oppilasta.

Laskelmassa on oletettu, että nykyisin toiminnassa olevat edellä mainittujen A2- ja B2-kielten opetusryhmät jatkaisivat toimintaansa ja että opetuksen järjestäjille muodostuisi kokonaan uusia opetusryhmiä, kun opetuksesta aiheutuviin kustannuksiin myönnettään erityistä valtionavustusta. Arviossa on oletettu, että muiden A2-kielten kuin englantia, ruotsia tai suomea opiskelevien määrä kasvaisi noin 10 % tämän asetuksen voimaantulosta viiden vuoden kuluessa nykyiseen oppilasmäärään verrattuna. Tällöin näiden kielten oppilasmäärä olisi arviolta noin 33 690 oppilasta, mistä uusia oppilaita olisi arviolta noin 3 369. B2-kielen oppilasmäärän arvioidaan kasvavan myös noin 10 % nykyiseen oppilasmäärään verrattuna, jolloin kokonaisoppilasmäärä olisi arviolta noin 20 400. Uusia oppilaita olisi arviolta noin 2 400 oppilasta. Valtionavustuksen piirissä oleva kokonaisoppilasmäärä olisi tällöin 54 090 oppilasta mistä uusia olisi arviolta yhteensä 5 409 oppilasta.

Laskelmassa on oletettu, että opetusta annettaisiin keskimäärin 12 oppilaan ryhmissä. Opetusryhmiä muodostuisi tällöin noin 4 507, ja uusien oppilaiden osalta noin 451. Laskelmassa on käytetty perusopetuksen aineenopetuksen 1 vuosiviikkotunnin 190 euron tuntihintaa kuukaudessa kokonaiskustannuksineen, jotka sisältävät palkkauskustannusten lisäksi myös lakisääteiset keskimääräiset työnantajamaksut. Vuosikustannus yhden vuosiviikkotunnin osalta olisi tällöin 2 280 euroa. Laskelmassa on käytetty vuoden 2010 kustannustasoa. Opetuksen järjestäjä päättäisi minkä kokoisissa opetusryhmissä se opetusta järjestäisi.

A1- ja B1-kielen järjestäminen säilyy nykyisellään, joten siitä ei aiheudu lisäkustannuksia.

Esitys lisää hieman koulukuljetusten määrää nykyiseen verrattuna. Esityksestä ei aiheudu kunnille ja muille opetuksen järjestäjille uusia velvoitteita tai laajenevia tehtäviä. Opetuksen järjestämiseksi tarpeelliset kuljetuskustannukset lasketaan valtionosuutta laskettaessa mukaan kustannuspohjaan ja näin ollen valtio osallistuu lisääntyneisiin kuljetuskustannuksiin normaalin valtionosuusjärjestelmän kautta.

Esi- ja perusopetuksen valtionosuuden perusteena käytettävät perushinnat säädetään vuosittain seuraavaa varainhoitovuotta varten valtioneuvoston asetuksella. Joka neljäs vuosi tässä yhteydessä otetaan huomioon myös ne tarkistukset, jotka tehdään valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistamiseksi. Valtionavustuksella rahoitettavasta tehtävästä aiheutuvat kustannukset suljetaan kokonaan pois edellä mainittujen toteutuneiden kustannusten piiristä silloin kun avustusta myönnettäessä edellytetään kunnan rahoitusosuutta. Sellaiset harkinnanvaraiset avustukset, joita myönnettäessä kunnan rahoitusosuutta ei edellytetä, puolestaan vähennetään toteutuneista kustannuksista. Kustannustenjaon tarkistus tehdään kaikkia kuntia koskevana kokonaistarkasteluna, ja tulokset vaikuttavat perushintojen keskimääräiseen tasoon ja sitä kautta kuntien yleiseen asukaskohtaiseen rahoitusosuuteen.

A2-kielen opetus olisi edelleen opetuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista järjestää myös kokonaistuntimäärään sisältyvänä valinnaisena aineena, jolloin oppilas voi 7–9 vuosiluokilla kielestä riippuen opiskella vapaaehtoisista A-kieltä valinnaisena aineena valinnaisen aineen tunteja käyttäen tai B-kielen sijasta opetettavana yhteisenä aineena ja B2-kieltä valinnaisena aineena valinnaisen aineen tunteja käyttäen kuten nykyisinkin. Tästä ei aiheudu opetuksen järjestäjälle lisäkustannuksia nykyiseen verrattuna.

4.2 Muut vaikutukset

Esitys lisää oppilaiden tasa-arvoisuutta ja yhdenvertaisuutta perusopetuksessa, koska esityksellä vahvistetaan kaikkien lasten oppimisedellytyksiä ja parannetaan peruskoulun edellytyksiä toimia kaikkien lasten oppivelvollisuuskouluna. Esitys kehittää perusopetusta koko ikäluokalle yhteisenä ja tasavertaiset edellytykset turvaavana opetuksena sekä estää koulujen eriytymistä.

Esityksellä vahvistetaan hallitusohjelman mukaisesti taito- ja taideaineiden ja liikunnan opetusta, yhteiskunnallisen kasvatuksen, arvokasvatuksen ja ympäristökasvatuksen asemaa sekä oppiaineiden välistä yhteistyötä. Esityksellä monipuolistetaan myös kieliohjelmiä.

Perusopetuksen eri oppiaineiden nivelkohtien yhdenmukaistaminen lisää valtakunnallista yhtenäisyyttä opetuksen järjestämisessä ja opetussuunnitelmatyössä ja selkeyttää oppilasarviointia. Nivelkohtien yhdenmukaistaminen mahdollistaa oppilaalle ehyen oppimispolun koko perusopetuksen ajan ja eheän opetussuunnitelmallisen kokonaisuuden rakentamisen sekä koulun henkilöstön yhteistyön eri vuosiluokkien opetuksessa. Ratkaisu selkeyttää opetuksen suunnittelua ja toteuttamista erilaisissa kouluissa, eri vuosiluokkia sisältävissä koulussa ja yhdysluokkaopetuksessa ja helpottaa koulujen välistä yhteistyötä. Eri oppiaineiden opetukseen käytetyn ajan tasaisempi jakautuminen perusopetuksen eri vuosiluokille tukee myös oppilaan ikä- ja kehitysvaiheen mukaista oppimista ja kasvua. Esitys myös tasaa ala- ja yläkoulun opetuksen tuntimäärien nykyisiä eroja, koska tuntimäärää lisätään 1 vuosiviikkotunnilla perusopetuksen 2. ja 6. vuosiluokilla ja vastaavasti 7. ja 8. vuosiluokkien tuntimäärää kevennetään kumpaakin 1 vuosiviikkotunnilla.

Esityksessä lisättäisiin taide- ja taitoaineiden tuntimääriä ja erityisesti kaikille yhteisen opetuksen määrää. Lisäksi 8 vuosiviikkotuntia jää opetuksen järjestäjän päätöksen mukai-

sesti kohdennettavaksi taide- ja taitoaineisiin. Ehdotetut tuntimäärät mahdollistavat näin myös painotetun opetuksen kuten esimerkiksi musiikki-, kuvataide-, käsityö- ja liikunta-luokkien toiminnan ja aiempaa paremmin kelpoisten opettajien saatavuuden.

Esitys lisää myös oppilaiden alueellista yhdenvertaisuutta vapaaehtoisten A2- ja B2-kielten opetuksen rahoitukseen ehdotettujen muutosten myötä. Tilastotiedot osoittavat, että koulujen keskimääräinen koko on kasvanut ja pienten koulujen lukumäärä vähentynyt. Opetuksen järjestäjien kieliohjelmia kuvaavat tiedot kuitenkin osoittavat, että monipuoliset kieliohjelmat on mahdollista toteuttaa eri alueilla ja erikokoisissa kouluissa. Opetuksen järjestäjien ja koulujen kieliohjelmien arvioidaan monipuolistuvan, kun vapaaehtoisena opetettavan A2- ja B2-kielen opetuksen järjestämiseen myönnetään valtion erityisavustusta. Valtionavustus koskisi muita kieliä kuin suomi, ruotsi ja englanti, jolloin esimerkiksi saksan, ranskan, venäjän, espanjan, kiinan jne. kielten opiskelu lisääntyisi aidosti. Näin ollen esitys lisää opetuksen järjestäjien ja oppilaiden yhdenvertaisuutta kielten opetuksessa. A2- ja B2-kielen opetukseen myönnettävä valtion erityisavustus yhdenmukaistaa käytäntöä eri kunnissa, ja se on tarkoitettu turvaamaan oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet kielten opiskelamiseen asuinpaikasta riippumatta. Valtio ottaa näin koulutus- ja yhteiskuntapoliittisista syistä nykyistä suuremman vastuun kielen opetuksen monipuolistamisesta.

Valinnaisena aineena voitaisiin opettaa perusopetuksen tavoitteita tukevia aineita tai useasta aineesta muodostettuja kokonaisuuksia sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä opetussuunnitelmassaan määrää. Valinnaisten aineiden kiintiöstä on mahdollista järjestää esimerkiksi eri oppiaineiden syventävää ja täydentävää opetusta. Valinnaisaineilla myös parannetaan edellytyksiä oppiainerajat ylittävälle opetukselle.

Esitys eheyttää kasvatusta ja lisää oppiaineiden välistä yhteistyötä, koska aihekokonaisuuksille esitetään varattavaksi ensimmäistä kertaa oma tuntiresurssi vuosiluokille 7–9. Tämä luo nykyistä paremmat mahdollisuudet vastata ajankohtaisiin koulutushaasteisiin kuten elämänhallinnan, demokratiakasvatuksen, tapakasvatuksen ja kestävän kehityksen haasteisiin. Vuosiluokilla 1–6 opetus tapahtuu pääasiassa luokanopetuksena, jossa on hyvät toiminnalliset edellytykset oppiainerajat ylittävälle yhteistyölle.

Ympäristöoppia opetettaisiin vuosiluokilla 1–6 yhtenä kokonaisuutena. Oppiaine olisi biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva kokonaisuus, jonka opetukseen sisältyisi kestävän kehityksen näkökulma. Luonnontieteelliset oppiaineet muodostavat yhtenäisen tiedonalapohjaisen kokonaisuuden ja niissä voidaan soveltaa samansuuntaista ilmiökeskeistä pedagogiikkaa, joka vahvistaa oppilaan laajempaa ymmärrystä luonnontieteellisistä ilmiöistä, niiden välisistä vuorovaikutussuhteista sekä seurauksista.

Esitetty opetuksen järjestäjän velvoite tarjota B1-kieltä vuosiluokilla 7–9 on voimassa olevan tuntijaon mukainen. Ellei oppilas ole aikaisemmin aloittanut toisen kotimaisen kielen opintoja, tulee ne aloittaa tässä vaiheessa. Esitys ei aiheuta muutoksia tältä osin nykyiseen käytäntöön.

Oppilaan oppimiselle ja kasvulle perustaa rakentavien oppiaineiden kuten äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärää ehdotetaan lisättäväksi. Oppimistulokset ovat äidinkielen ja kirjallisuuden osalta sekä laskussa että eriytymässä oppilaiden ja koulujen taustatekijöiden mukaan, ja havaittuihin epäkohtiin on puututtava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Myös medialukutaidon ja oppilaiden ilmaisutaitojen kehittämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Matematiikan opetukseen varattu tuntimäärä säilytettäisiin nykyisellään.

Historian ja yhteiskuntaopin tuntimäärää ehdotetaan lisättäväksi yhdellä vuosiviikkotunnilla ja opetusta varhennettavaksi alkamaan perusopetuksen vuosiluokilta 5-6. Esityksellä lisättäisiin opetusta yhteiskunnallisten vaikuttamisen periaatteista, osallistumaan ja vaikuttamaan oppimisesta sekä syvennettäisiin myös taloustiedon opetusta.

5 Asian valmistelu

Työryhmä kokoontui 17 kertaa. Työryhmä järjesti kuulemistilaisuuden 3.11.2011 Helsingissä. Siihen osallistui edunvalvonta- ja työmarkkinajärjestöjen edustajia, opetuksen järjestäjiä, alueellisia ja paikallisia sivistystoimen edustajia sekä opettajankoulutuslaitosten ja erilaisten järjestöjen edustajia. Työryhmä hyödynsi tuntijaon uudistamistyössä Perusopetus 2020 -työryhmän (OKM 2010:1) valmistelutyötä ja työryhmän muistiosta saatuja 228 lausuntoa ja muita kannanottoja. Lisäksi valmistelussa otettiin huomioon Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmasta 2011–2016 saatuja 167 lausuntoa. Työryhmä sai työnsä aikana lisäksi yhteensä 35 lausuntoa tai kannanottoa.

Työryhmä kuuli työnsä aikana myös 23 Opetushallituksen asiantuntijaa. Asiantuntijoita kuultiin erityisesti äidinkieleen ja kirjallisuuteen, matematiikkaan, ympäristöoppiin, biologiaan ja maantietoon, fysiikkaan ja kemiaan, terveystietoon, uskontoon ja elämäntietoon, historiaan ja yhteiskuntaoppiin, taide- ja taitoaineisiin, kotitalouteen, kieliohjelmaan, valinnaisiin aineisiin ja aihekokonaisuuksiin sekä vieraskielisten oppilaiden opetukseen, aikuisten perusopetukseen ja opetussuunnitelmiin liittyvistä muutostarpeista.

Asetusehdotukset on käsitelty hallituksen sivistyspoliittisessa ministeriötyöryhmässä __.__.2012.

Asetusehdotukset on käsitelty Kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa (KUTHANEK) __.__.2012.

Tähän esitykseen sisältyvät valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta sekä valtioneuvoston asetus perusopetuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n muuttamisesta on tarkoitettu päätettäväksi yhdessä ja tulevaksi voimaan samanaikaisesti. Molemmat säädökset vaikuttavat Opetushallituksessa laadittavien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja opetuksen järjestäjien opetussuunnitelmien valmisteluun.

Esitys edellyttää määrärahan varaamista kieliohjelman monipuolistamiseen valtion talousarviossa.

6 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Koulutus ja tutkimus vuosina 2011–2016 -kehittämissuunnitelman mukaisesti valtioneuvosto päättäisi perusopetuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja opetukseen käytettävän ajan jakamisesta eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen ja oppilaanohjaukseen (tuntijako) keväällä 2012. Opetussuunnitelman perusteet uudistettaisiin 31.12.2014 mennessä siten, että opetussuunnitelmat voitaisiin ottaa käyttöön kaikkien perusopetuksen vuosiluokkien osalta 1.8.2016 lukien. Tähän asti noudatettaisiin voimassa olevia opetussuunnitelmia.

Molempien asetusten ehdotetaan tulevan voimaan __.__.201__. Ennen näiden asetusten voimaantuloa voitaisiin ryhtyä asetusten täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin, kuten opetussuunnitelman perusteiden valmisteluun. Opetuksessa voitaisiin noudattaa aiemman lainsäädännön mukaisia opetussuunnitelmia ja niiden mukaisia tuntimääriä, kunnes Opetushallitus päättää näiden asetusten mukaisista uusista opetussuunnitelman perusteista ja niiden mukaan laadittavien opetussuunnitelmien käyttöönotosta. Käytännössä uuden tuntijaon, opetuksen valtakunnallisten tavoitteiden ja uuden opetuksen vuosittaista vähimmäistuntimäärää säätelevän perusopetusasetuksen 3 §:n 1 momentin soveltaminen alkaisi samanaikaisesti uusissa opetussuunnitelman perusteissa määrättävän aikataulun mukaisesti.

Uudet opetuksen järjestäjien opetussuunnitelmat olisi tarkoitus ottaa käyttöön kaikkien perusopetuksen vuosiluokkien osalta 1.8.2016 lukien.

7 Asetusehdotukset

Asetusluonnos 1

Valtioneuvoston asetus

perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja
perusopetuksen tuntijaosta

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 2012

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään perusopetuslain (628/1988) 14 §:n 1 momentin nojalla:

1 luku

Yleistä

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään perusopetuslaissa (628/1998) tarkoitetun esiopetuksen, perusopetuksen, lisäopetuksen ja maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista, joiden saavuttamista opetussuunnitelman perusteiden, opetussuunnitelmien sekä opetuksen ja kasvatuksen tulee varmistaa. Tässä asetuksessa säädetään lisäksi perusopetukseen käytettävän ajan jakamisesta eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen sekä oppilaanohjaukseen (tuntijako).

2 luku

Opetuksen valtakunnalliset tavoitteet

2 §

*Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan
jäsenyyteen*

Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuunkykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksella ja kasvatuksella edistetään elämän, ihmisoikeuksien ja luonnon kunnioittamista sekä tuetaan oppilaiden kasvua tasapainoisiksi ja terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi. Tavoitteena on oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä kasvu hyviin tapoihin.

Opetus ja kasvatustukevat oppilaiden kasvua erilaisuuden kunnioittamiseen sekä yhteistyöhön ja toimintaan, joka edistää ihmisryhmien, kansojen ja kulttuurien välistä kunnioittamista ja luottamusta. Opetuksella tuetaan oppilaan kasvua aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi, luodaan edellytyksiä toimia demokraattisessa ja tasa-arvoisessa yhteiskunnassa sekä edistetään kestävästä kehitystä.

3 §

Tarpeelliset tiedot ja taidot

Opetuksen tavoitteena on oppilaan laajan yleissivistyksen muodostuminen, maailman-kuvan avartuminen ja syveneminen. Tämä edellyttää ihmisten tarpeiden ja tunteiden, kulttuurin, taiteiden ja kirjallisuuden, ympäristön ja luonnon, historian ja yhteiskunnan perusteiden, uskontojen ja elämäntietojen sekä talouden ja teknologian tunte-musta. Opetuksen on tarjottava esteettisiä kokemuksia ja elämyksiä kulttuurien ja tai-teiden eri aloilta.

Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden ajat-telun, oppimaan oppimisen, vuorovaikutuk-sen ja yhteistyön taitoja sekä motivaatiota. Opetuksen tulee edistää oppilaiden terve-yyttä, hyvinvointia, turvallisuutta ja arjenhal-lintaa sekä kehittää niihin liittyviä valmiuk-sia.

Tavoitteena on, että oppilaille kehittyä äidinkielen monipuolinen hallinta sekä val-miudet vuorovaikutukseen myös toisella kotimaisella kielellä ja muilla kielillä. Tavoit-teena on, että oppilaat oppivat matemaattis-luonnontieteellisen ajattelun ja soveltamisen perusteita sekä talous- ja kuluttajataitoja. Opetuksen tulee tukea taiteen, käsityön ja liikunnan taitojen kehittymistä sekä oppilai-den kasvua luovuuteen.

Lisäksi opetuksen tavoitteena on kehittää aktiiviseen kansalaisvaikuttamiseen ja yhteis-kunnalliseen toimintaan, eettiseen ajattelu- ja toimintakykyyn sekä kestävän kehityksen edistämiseen liittyviä tietoja ja taitoja.

Muulla kuin äidinkielellä toteutettavassa opetuksessa oppilaille annetaan lisäksi ope-tuksessa käytettävään kieleen ja siihen liitty-vään kulttuuriin perustuvia erityisiä tietoja, taitoja ja valmiuksia.

Opetuksen järjestämisluvan mukaan eri-tyiseen maailmankatsomukseen perustuvassa opetuksessa painotetaan opetuksen perus-teena olevia arvoja ja erityiseen kasvatusopil-liseen järjestelmään perustuvassa opetuksessa käytetään asianomaiseen kasvatusjärjestel-

mään kuuluvia pedagogisia ratkaisuja. Toi-minta, kasvatus ja opetus eivät voi kuiten-kaan olla ristiriidassa perusopetukselle ase-tettujen yleisten opetus- ja kasvatustavoitteiden kanssa. Opetus ei voi sitouttaa kyseiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopillisen järjestelmän taustalla olevaan arvo- ja kasva-tusfilosofiseen näkemykseen.

4 §

Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Kasvatuksessa, opetuksessa ja ohjauk-sessa sekä kaikessa koulun toiminnassa tulee aktiivisesti vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Kasvatus ja opetus tulee järjestää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa opetusta, ohjausta ja tukea ikä-kausi ja muut edellytykset huomioonottaen ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Opetuksessa otetaan erityisesti huomioon sukupuolten väliset kasvun ja kehityksen erot. Oppilashuollon tulee edistää oppilaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä ja hyvinvointia ja siten turvata hyvän kasvun ja oppimisen sekä koulunkäynnin edellytykset.

Koulun toimintakulttuurin ja oppimis-ympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhtei-sön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Toiminnassa edistetään hyvää työrauhaa ja oppimisympäristön turvallisuutta. Erityistä huomiota kiinnitetään oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistami-seen ja tukitoimien oikea-aikaiseen kohden-tumiseen sekä syrjäytymisen ehkäisemiseen. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan omatoi-miseen ja kriittiseen tiedonhankintaan ja sitä edellyttävän tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Opetuksessa vahvistetaan oppimisen tai-toja ja edellytyksiä jatko-opintoihin sekä halua koko elämän kestävään oppimiseen. Oppilaita autetaan jäsentämään ja hyödyn-tämään oppimaansa.

5 §

Muille kuin oppivelvollisuuttaan suorittaville oppilaille annettavan opetuksen erityiset tavoitteet

Esiopetuksen erityisenä tavoitteena on edistää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa lapsen kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla.

Lisäopetuksen erityisenä tavoitteena on kehittää nuoren valmiuksia uranvalintaan, parantaa edellytyksiä jatko-opintoihin sekä edistää elämänhallintataitoja.

Aikuisille annettavan perusopetuksen erityisenä tavoitteena on oppilaan osaaminen, elämäkokemukset, olosuhteet, ikä sekä kieli- ja kulttuuritausta huomioon ottaen tarjota mahdollisuus saavuttaa perusopetuk-

sen tiedot ja taidot sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja ja jatko-opintovalmiuksia. Perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisen lisäksi opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon myös yhtä tai useampaa oppiainetta opiskelevat.

Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta. Opetuksen tavoitteet on tarkemmin määriteltävä valmistavan opetuksen oppilaan omassa opinto-ohjelmassa.

3 luku
Perusopetuksen tuntijako
6 §

Oppivelvollisille annettavan perusopetuksen tuntijako

Perusopetuksen tuntijako

Perusopetuksen eri oppiaineiden tai aineryhmien opetus ryhmitellään pystyviivan osoittamassa kohdassa eri vuosiluokkia yhdistäviin osiin. Kuhunkin osaan on merkitty opetuksen vähimmäismäärä vuosiviikkotunteina (= 38 oppituntia).

Aine	Vuosiluokka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Yht.
Äidinkieli ja kirjallisuus		14		20				9			43
A1-kieli		-----		9				7			16
B1-kieli		-----						6			6
Matematiikka		6		15				11			32
Ympäristöoppi		4		10							
Biologia ja maantieto*								7			
Fysiikka ja kemia*								7			
Terveystieto*								3			
<i>Ympäristö- ja luonnontietoaineet yhteensä</i>				14				17			31
Uskonto/Elämäntietomustieto		3		5				3			11
Historia ja yhteiskuntaoppi		-----				4**		7**			11
Musiikki		2		4				2			8
Kuvataide		2		6				2			10
Käsityö		3		7				2			12
Liikunta		5		8				6			19
Taide- ja taitoaineiden valinnaiset				4				4			8
<i>Taide- ja taitoaineet yhteensä</i>											57
Kotitalous		-----						3			3
Oppilaanohjaus		-----						2			2
Aihokokonaisuudet ***								1			1
Valinnaiset aineet				9							9
Vähimmäistuntimäärä yhteensä											222
(Vapaaehtoinen A2-kieli)****		-----					(10)				(10)
(Vapaaehtoinen B2-kieli)****		-----						(4)			(4)

-- = Oppiainetta voidaan opettaa asianomaisilla vuosiluokilla, jos opetussuunnitelmassa niin määrätään.

* Ainetta opetetaan vuosiluokilla 1–6 integroidusti osana ympäristöopin opetusta.

** Yhteiskuntaoppia opetetaan vuosiluokilla 5–6 vähintään 1 vuosiviikkotuntia ja vuosiluokilla 7–9 vähintään 3 vuosiviikkotuntia.

*** Tuntimäärä käytettävä oppiainerajat ylittävien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltujen aihekokonaisuuksien opetukseen.

**** Oppilas voi vuosiluokilla 7–9 kielestä riippuen opiskella vapaaehtoista A2-kieltä joko valinnaisena aineena tai B1-kielen sijasta opettavana yhteisenä aineena ja B2-kieltä valinnaisena aineena. Vaihtoehtoisesti vapaaehtoiset A2- ja B2-kielet voidaan muiden kuin englannin, suomen ja ruotsinkielen osalta opetuksen järjestäjän päätöksellä järjestää perusopetuksen tuntijaon vähimmäistuntimäärän ylittävänä opetuksena, jolloin niiden opetusta ei voida järjestää käyttäen tässä pykälässä määriteltyjä valinnaisen aineiden tai B1-kielen kaikille yhteistä vähimmäistuntimäärää. Vähimmäistuntimäärän ylittävänä opetuksena A2-kieltä opiskelevan oppilaan kokonaistuntimäärä olisi yhteensä vähintään 232 vuosiviikkotuntia (222+10) ja B2-kielen valinneen oppilaan yhteensä vähintään 226 (222+4) vuosiviikkotuntia. Vähimmäistuntimäärän ylittävänä opetuksena sekä A2- että B2-kieltä opiskelevan kokonaistuntimäärä perusopetuksen aikana olisi yhteensä vähintään 236 vuosiviikkotuntia (222+10+4).

Valinnaisena aineena voidaan opettaa perusopetukseen soveltuvia tässä asetuksessa säädettyjä tavoitteita tukevia aineita tai useasta aineesta muodostettuja ainekokonaisuuksia sen mukaan kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

7 §

Muille kuin oppivelvollisille annettavan perusopetuksen tuntijako

Perusopetukseen käytettävä aika jaetaan eri oppiaineiden ja niistä muodostettujen aine-ryhmien opetukseen seuraavasti:

Aineryhmä Oppiaine	Pakolliset kurssit vähintään	Valinnaisena tarjottavien kurssien vähimmäismäärä
Äidinkieli ja kirjallisuus	4	1
Kielet	14	6
Toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet		
Matematiikka	8	1
Uskonto tai elämäkatsomustieto	1	2
Yhteiskunnalliset ja luonnontieteelliset aineet		12
Historia ja yhteiskuntaoppi		
Fysiikka		
Kemia		
Biologia		
Maantieto		
Muita perusopetukseen soveltuvia aineita tai aihealueita		
Yhteensä vähintään		44

Oppilaan tulee valita 1 momentissa säädetyistä yhteiskunnallisten ja luonnontieteellisten aineiden ryhmään kuuluvista aineista vähintään neljä.

Oppilaan tulee opiskella vähintään yhtä kieltä A-kielen oppimäärän mukaisesti ja vähintään yhtä kieltä B-kielen oppimäärän mukaisesti. Oppilaalle tulee varata mahdollisuus opiskella valinnaisena aineena yhtä tai useampaa vierasta kieltä.

Vankilassa järjestettävässä opetuksessa voidaan poiketa 1 momentista sen mukaan kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

8 §

Kieltenopetusta koskevat erityissäännökset

Jos opetus annetaan osittain tai kokonaan muulla kuin koulun opetuskielellä, voidaan äidinkielen ja kirjallisuuden sekä A-kielen opettamiseen käytettävä tuntimäärä jakaa 6 tai 7 §:stä poiketen koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sekä opetuksessa käytettävän kielen opettamiseen opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Tuntimäärä tulee määrittää siten, että koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa voidaan perusopetuksen aikana saavuttaa äidinkielelle ja kirjallisuudelle asetetut tavoitteet. Koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärän tulee olla kuitenkin vähintään puo-

let äidinkielen ja kirjallisuuden sekä A-kielen 6 tai 7 §:n mukaisesta tunti- ja kurssimäärästä perusopetuksen aikana.

Koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti.

Jos saamenkieliselle, romanikieliselle tai vieraskieliselle oppilaalle opetetaan perusopetuslain 12 §:n mukaan äidinkielenä oppilaan omaa äidinkieltä, voidaan oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden sekä muiden kielten opettamiseen käytettävä tuntimäärä jakaa 6 tai 7 §:stä poiketen kielten opettamiseen opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Tässä momentissa tarkoitettulle oppilaalle opetetaan toisen kotimaisen

kielen sijasta suomen kieltä tai ruotsin kieltä erityisen oppimäärän mukaisesti.

Koulussa, jossa on saamelaisten kotiseutualueella asuvia oppilaita, tulee valinnaisena aineena olla saamen kieli. Koulussa, jossa saamenkielisille, romanikielisille ja vieras-kielisille oppilaille opetetaan äidinkielenä oppilaan omaa äidinkieltä, tulee valinnaisena aineena olla ruotsin kieli tai suomen kieli.

Viittomakielen opetus järjestetään äidinkieleen ja kirjallisuuteen sekä muihin kieliin varatuilla tunneilla.

9 §

Erityisopetusta koskevat erityissäännökset

Perusopetuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitetun oppilaan opetus voidaan, jos se on oppilaan oppimisedellytykset huomioiden ottaen perusteltua, järjestää 6 ja 7 §:stä poiketen siten, kuin perusopetuslain 17 §:n 2 momentissa tarkoitetussa erityisen tuen antamista koskevassa päätöksessä määrätään.

Perusopetuslain 25 §:n 2 momentissa tarkoitettujen pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voidaan tarvittaessa järjestää siten, ettei yhteisenä aineena opeteta toista kotimaista kieltä eikä vierasta kieltä. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetuksessa oppiaineita voidaan yhdistää oppiainekokonaisuuksiksi ja jakaa osa-alueisiin siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

10 §

Erityisen koulutustehtävän saaneen opetuksen järjestäjän antamaa opetusta koskevat erityissäännökset

Perusopetuslain 7 §:n 3 momentin mukaisen erityisen koulutustehtävän saaneen opetuksen järjestäjän antamassa opetuksessa voidaan poiketa 6 tai 7 §:stä sen mukaan kuin opetuksen järjestämisluvassa määrätään.

11 §

Erinäiset määräykset

Opetussuunnitelman perusteissa määrätään tarkemmin ne tiedot ja taidot, jotka oppilaan tulee perusopetuksen oppimäärän suorittaessaan saavuttaa.

4 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

12 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä ____kuuta 201__.

Tällä asetuksella kumotaan Helsingissä 20 päivänä joulukuuta 2001 annettu valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (1435/2001).

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

13 §

Siirtymäsäännös

Edellä 12 §:n 2 momentissa mainitun asetuksen mukaan laadittua opetussuunnitelmaa voidaan noudattaa siihen saakka kunnes Opetushallitus päättää tämän asetuksen mukaisista opetussuunnitelman perusteista ja niiden mukaan laadittavien opetussuunnitelmien käyttöönotosta. Opetushallituksen tulee hyväksyä opetussuunnitelman perusteet niin, että tämän asetuksen mukaiset opetussuunnitelmat otetaan kaikkien vuosiluokkien osalta käyttöön viimeistään 1 päivänä elokuuta 2016.

Helsingissä päivänä kuuta 2012

Ministerin allekirjoitus

Esittelijän varmennus

Asetusluonnos 2

Valtioneuvoston asetus

perusopetusasetuksen 3 §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 2012

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti

muutetaan perusopetusasetuksen (852/1998) 3 §:n 1 momentti, seuraavasti:

3 §

Opetuksen vuosittainen ja viikoittainen määrä.

Perusopetusta annetaan oppilaalle ensimmäisellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 19, toisella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 20, kolmannella ja neljännellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 23, viidennellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 24, kuudennella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 25, seitsemännellä ja kahdeksannella vuosiluokalla keskimäärin vähintään 29 ja yhdeksännellä vuosiluokalla keskimäärin vähintään 30 tuntia työviikossa.

— — — — —
—————

Tämä asetus tulee voimaan päivänä ____kuuta 201__.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voimassa olleen asetuksen mukaan laadittua Opetussuunnitelmaa ja sen osoittamaa tuntimäärää voidaan noudattaa siihen saakka kunnes Opetushallitus päättää tämän asetuksen mukaisista opetussuunnitelman perusteista ja niiden mukaan laadittavien opetussuunnitelmien käyttöönotosta. Opetushallituksen tulee hyväksyä opetussuunnitelman perusteet niin, että tämän asetuksen mukaiset opetussuunnitelmat otetaan kaikkien vuosiluokkien osalta käyttöön viimeistään 1 päivänä elokuuta 2016.

Helsingissä päivänä kuuta 2012

Ministerin allekirjoitus

Esittelijän varmennus



Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la culture

ISBN 978-952-263-129-9 (PDF)

ISSN-L 1799-0327

ISSN 1799-0335 (PDF)